

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky

**Pedagog mateřské školy očima rodičů
žijících ve větším a menším městě
Plzeňského kraje**
Diplomová práce

Autor: Barbora Fürstová

Studijní program: N0112A300001

Studijní obor: Pedagogika předškolního věku se zaměřením na děti se speciálními potřebami

Vedoucí práce: Ing. et Bc. Stanislav Michek, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Janet Wolf, Ph.D. et Ph.D.

Zadání diplomové práce

Autor: Bc. Barbora Fůrstová

Studium: P20P0577

Studijní program: N0112A300001 Pedagogika předškolního věku se zaměřením na děti se speciálními potřebami

Studijní obor: Pedagogika předškolního věku se zaměřením na děti se speciálními potřebami

Název diplomové práce: **Pedagog mateřské školy očima rodičů žijících ve větším a menším městě Plzeňského kraje**

Název diplomové práce AJ: Kindergarten teacher through the eyes of parents living in larger and smaller town in Pilsen region

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem této diplomové práce je zjistit, jaký je ideální pedagog mateřské školy očima rodičů žijících ve větším a menším městě, a zda se tyto ideály liší či shodují. V úvodní části bude věnována pozornost standardům práce učitele mateřské školy a poznatkům získaným z empirických studií týkajících se vnímání učitelů mateřské školy rodiči dětí.

V empirické části bude realizováno kvantitativní výzkumné šetření pomocí dotazníkového šetření pro rodiče, kterého se zúčastní rodiče dětí docházejících do mateřské školy ve větším městě Plzeň a menších městech Železná Rudě a Kralovicích.

- SYSLOVÁ, Zora. *Profesní kompetence učitele mateřské školy*. Praha: GRADA, 2013.
- PRŮCHA, Jan. *Učitel: Současné poznatky o profesi*. Praha: Portál, 2002.

Zadávací pracoviště: Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky, Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Ing. et Bc. Stanislav Michek, Ph.D.

Oponent: Mgr. Janet Wolf, Ph.D. et Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 8.12.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně pod vedením vedoucího práce a s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Hradci Králové dne 19. 5. 2023

.....

Barbora Fürstová

Poděkování

Děkuji Ing. et Bc. Stanislavu Michkovi, Ph.D., za odborné vedení diplomové práce, metodologickou pomoc a poskytování cenných rad. Zároveň děkuji spolupracujícím mateřským školám.

Anotace

FÜRSTOVÁ, Barbora. *Pedagog mateřské školy očima rodičů žijících ve větším a menším městě Plzeňského kraje*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2023. 67 s. Diplomová práce.

Cílem této diplomové práce je zjistit, jaký je ideální pedagog mateřské školy očima rodičů žijících ve větším a menším městě, a zda se tyto ideály liší, či shodují. V první části práce bude popsán současný přehled poznání tématu, který bude vycházet z odborné literatury a výsledků předchozích výzkumů. V empirické části bude realizován kvantitativní výzkum pomocí dotazníkového šetření pro rodiče, kterého se zúčastní rodiče dětí docházejících do mateřské školy ve větším městě Plzeň a menších městech Železné Rudě a Kralovicích.

Klíčová slova: Ideální pedagog, mateřská škola, rodiče, větší město, menší město

Annotation

FÜRSTOVÁ, Barbora. *Kindergarten teacher through the eyes of parents living in larger and smaller town in Pilsen region*. Hradec Králové: Pedagogical faculty of Hradec Králové University, 2023. 67 s. Diploma thesis.

The aim of this diploma thesis is to find out what the ideal kindergarten teacher is according to the eyes of parents living in a larger and smaller city, and whether these ideals differ or coincide. The first part of the thesis will describe the current overview of knowledge of the topic, which will be based on professional literature and the results of previous research. In the empirical part, quantitative research will be carried out using a questionnaire survey for parents, in which parents of children attending kindergarten in the larger city of Pilsen and the smaller cities of Železná Ruda and Kralovice will participate.

Keywords: Ideal teacher, kindergarten, parents, larger city, smaller city

Obsah

Úvod.....	8
1. Pedagog v mateřské škole.....	9
1.1. Vzdělávání a kvalifikace pedagogů MŠ.....	10
1.2. Kompetence pedagoga MŠ.....	12
1.3. Role pedagoga MŠ.....	14
1.4. Osobnost pedagoga MŠ.....	16
1.5. Vlastnosti a dovednosti pedagoga MŠ.....	23
2. Spolupráce MŠ s rodinou.....	25
3. Výzkumné šetření.....	27
3.1. Výzkumný cíl.....	27
3.2. Výzkumné otázky a hypotézy.....	27
3.3. Výzkumná metoda.....	27
3.4. Předvýzkum.....	28
3.5. Popis analýzy dat.....	31
3.6. Charakteristika výzkumného souboru.....	32
4. Zjištění.....	35
4.1. Odpovědi na výzkumné otázky.....	35
4.2. Vyhodnocení hypotéz.....	43
5. Diskuse.....	49
5.1. Limity výzkumu.....	53
Závěr.....	54
Zdroje.....	56
Publikace.....	56
Internetové zdroje.....	57
Seznam obrázků, grafů a příloh.....	59
Přílohy.....	60

Úvod

Tématem této diplomové práce je „Pedagog mateřské školy očima rodičů žijících ve větším a menším městě Plzeňského kraje“. Přestože je mnoho odborné literatury zabývající se profesí pedagoga mateřské školy (dále jen MŠ), ve které se můžeme dočíst, jaký má dle jejích autorů pedagog MŠ být, považuji za důležité také vědět, jaké požadavky mají na osobu, která učí a ovlivňuje vývoj jejich dětí, rodiče. Ačkoliv jsou již na podobné téma zaměřené některé výzkumy a absolventské práce (bakalářské práce Čermákové [2015], Černé [2020] a Koutné [2011], diplomové práce Holubářové [2014] a Kollerové [2019] aj.), nyní se zaměřím na trochu odlišný cíl. Cílem mé diplomové práce je zjistit, jak je tomu v Plzeňském kraji, a zda se pohled na tuto profesi liší s velikostí města, ve kterém rodina bydlí. Toto téma jsem si vybrala vzhledem k mému budoucímu uplatnění v předškolní pedagogice a také z důvodu, že sama čelím otázce, zda si pro výkon této profese vybrat raději MŠ ve větším nebo menším městě. Jedním z rozdílů mezi školami totiž mohou být právě požadavky rodičů na osobu pedagoga. V podobné situaci může být nespočet pedagogů rozhodujících se o místě budoucího pracoviště, proto doufám, že by tato diplomová práce mohla v tomto rozhodování alespoň trochu pomoci.

Vzhledem k cíli mé práce byly stanoveny 2 výzkumné otázky: „Jak si rodiče z většího města představují ideálního pedagoga mateřské školy?“ a „Jak si rodiče z menšího města představují ideálního pedagoga mateřské školy?“. Současně byly v souladu s již zjištěnými informacemi objevujícími se také ve zmíněných absolventských pracích, a vlastními zkušenostmi, vytyčeny 4 hypotézy, jež budou v důsledku výzkumného šetření potvrzeny či vyvráceny.

Práce je rozdělena do 5 kapitol. V první a druhé kapitole je popsán současný stav zjištění o vybraném tématu za využití odborných publikací a již provedených výzkumů. První kapitola začíná definováním termínu pedagog MŠ, popisem požadavků na jeho profesní činnost daných Národní soustavou povolání a uvedením možností vzdělávání a kvalifikace pedagogů MŠ. Poté pokračuje charakteristikou kompetencí a rolí předškolního pedagoga a jejich klasifikací dle různých autorů. Na to navazuje deskripce osobnosti a možné typologie osobnosti pedagoga MŠ, nakonec také popis jeho vlastností a dovedností. Druhá kapitola je zaměřena na spolupráci MŠ a rodiny. Třetí až pátá kapitola se zabývá popisem realizace a vyhodnocením kvantitativního výzkumného šetření, jež bylo realizováno pomocí dotazníků vlastní tvorby, které vyplňovali rodiče.

1. Pedagog v mateřské škole

Vysvětlením termínu pedagog neboli učitel mateřské školy se zabývá několik publikací a jejich autorů. Autoři pedagogického slovníku definují učitele jako jednoho z hlavních aktérů procesu vzdělávání a jako profesně kvalifikovaného pedagogického pracovníka, který vykonává povolání učitele. Dále zde zmiňují, že pedagog je také člověk podílející se na tvorbě edukačního prostředí, klimatu třídy, organizující činnosti žáků, řídící a hodnotící proces a výsledky vzdělávání (Průcha, Walterová a Mareš, 2009, s. 326).

Podle zákona 563/2004 Sb. je učitel mateřské školy pedagogickým pracovníkem, který je v § 2 popsán jako ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně-pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu (Zákony pro lidi, 2010-2023).

Oproti povolání pedagoga například na základní škole, je pedagog mateřské školy mladým povoláním. Jeho název byl zaveden až v roce 1934, kdy vystřídal označení pěstounka. Profesní činnost pedagogů mateřských škol se odvíjí od kurikula předškolního vzdělávání, jež je formované prostřednictvím rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, dále jen zkráceně RVP PV. Ovlivňují ji také specifika věku dětí, počet dětí a složení dětí ve třídě, prostorové uspořádání třídy či prostředí a podmínky konkrétní mateřské školy (Syslová a kol., 2019, s. 81-83).

Konkrétní požadavky na profesní činnosti pedagoga MŠ můžeme najít v Národní soustavě povolání (NSP) neboli katalogu popisů povolání, kde jsou charakterizovány požadavky pro jednotlivá povolání, které identifikují zaměstnavatelé a odborníci z trhu práce pro zvýšení mobility pracovní síly na základě potřeb trhu práce (Syslová a kol., 2019, s. 83). Požadavky na pracovní činnosti pedagoga MŠ jsou v tomto katalogu definovány takto:

- Výchova a vzdělávání orientované na získávání vědomostí, dovedností, hygienických a sociálních návyků dětí v souladu se školním vzdělávacím programem MŠ.
- Podpora rozvoje osobnosti dítěte v předškolním věku, zdravého citového, rozumového a tělesného rozvoje, osvojení základních pravidel chování a životních hodnot.

- Podněcování osobního vývoje dětí, vyrovnávání nerovností vývoje dětí před zahájením docházky do základní školy, pedagogická konzultace o vzdělávání dětí s jejich rodiči a diskutování o jejich pokrocích, spolupráce s odbornými partnery.
- Zastávání práce, která souvisí s přímou pedagogickou činností, včetně dohledu nad dětmi, vedení evidence o pedagogické činnosti, evaluace vzdělávacích programů, spolupráce se školskými a zdravotnickými zařízeními.
- Tvoření třídního vzdělávacího programu MŠ.
- Navrhování a využívání vzdělávacích a výchovných metod nevyjímaje individuální práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami.
- Spolupodílení na tvorbě a koordinaci školního vzdělávacího programu MŠ nebo tvorba vzdělávacích programů pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami a individuálních vzdělávacích plánů, popř. vymezení koncepce rozvoje školních vzdělávacích programů MŠ a jejich souladu v regionu.

(NSP, 2017)

1.1. Vzdělávání a kvalifikace pedagogů MŠ

Pro oblast vzdělávání byl klíčový rok 2001, kdy byl schválen Národní program rozvoje vzdělávání v České republice neboli Bílá kniha, která má být systémovým projektem rozvoje vzdělávání (MŠMT, 2002, s. 7-8). V Bílé knize jsou formulovány cíle vzdělávání a výchovy, jež vyplývají z individuálních a společenských potřeb. Dle Svobodové nejde ve vzdělávání jen o rozumové schopnosti, ale také o rozvoj sociálních dovedností, osvojování morálních hodnot, emocionální rozvoj a také schopnost uplatnit se v měnících se podmínkách zaměstnanosti. Dále také o osobnostní rozvoj, začleňování do společnosti a příprava jedince pro pracovní život. V souvislosti s tím je vzdělávání zaměřeno na:

- rozvoj lidské individuality
- zprostředkování historicky vzniklé kultury společnosti
- posilování společenské soudržnosti
- podporu demokracie a občanské společnosti
- výchovu k partnerství, spolupráci a solidaritě v evropské i globalizující se společnosti
- zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky a prosperity společnosti
- zvyšování zaměstnatelnosti

(Svobodová a kol., 2010, s. 15-16)

Kvalifikace pedagogů má dle Vašutové (2010) dva aspekty – právní a profesní. Z hlediska **právního** aspektu jsou možnosti získávání odborné kvalifikace pedagogů mateřských škol udávány v zákoně 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících. Tuto kvalifikaci lze získat třemi způsoby. Prvním způsobem je střední pedagogická škola, jejíž studium trvá čtyři roky a je ukončené maturitní zkouškou. Další způsob, jak získat kvalifikaci pedagoga MŠ, je vysokoškolské studium, které může mít více úrovní. Jednou z nich je tříleté bakalářské studium, což je nejkratší možné studium tohoto oboru na vysoké škole. Dále navazující magisterské studium, které je potřeba studovat o dva roky déle, a nejvyšší možná úroveň, doktorské studium, jehož absolventi však nepokračují do přímé práce s předškolními dětmi, ale získávají pozice v oblasti pedagogických výzkumů a vývoje. Poslední variantou, jak získat kvalifikaci pedagoga MŠ, je vystudování vyšší odborné školy, kterých je u nás v České republice pouze několik a její absolventi mají většinou ambice pokračovat ve studiu a získat některý z vysokoškolských titulů (Průcha a Kořátková, 2013, s. 113).

V souvislosti se zaváděním nového přístupu ke vzdělávání se zvyšují nároky na pedagogy. Pedagog by měl zvládnout vyšší odborné, speciálně pedagogické i sociální znalosti a dovednosti, a proto Bílá kniha doporučuje pedagogům v předškolním vzdělávání vysokoškolské bakalářské studium na pedagogických fakultách nebo na vyšších odborných školách. To by mělo přispět ke zvýšení sociálního i profesního postavení předškolních pedagogů (Svobodová a kol., 2010, s. 19). Podíváme-li se do RVP PV na náročnost požadavků, které jsou v něm uvedené, jeví se také být vysoká škola nutností. Na politické scéně se neustále diskutuje o požadavku vystudování vysoké školy pro předškolní pedagogy, ale zatím je toto téma odkládáno (Horká a Syslová, 2011, s. 82).

Dle výzkumného šetření Šmelové (2005), kterého se zúčastnilo 430 rodin z různých regionů ČR, si většina rodičů dětí předškolního věku myslí, že dosažené vzdělání pedagogů MŠ má velký vliv na kvalitu jejich práce. 35 % dotazovaných uvedlo, že pedagog MŠ by měl mít vysokoškolské vzdělání a 58 % respondentů zvolilo možnost alespoň střední nebo vyšší odborné. Z výzkumu Holubářové (2014) zase vyplývá, že se někteří rodiče domnívají, že pedagogům MŠ stačí mít vystudované pouze gymnázium. 78 % dotazovaných však mělo přehled o kvalifikaci pedagoga, který jejich děti v MŠ učí.

Součástí vzdělávání pedagogů je také průběžné sebevzdělávání, k čemuž slouží v dnešní době spousta zajímavých vzdělávacích seminářů či kurzů, a vedení MŠ by k tomu mělo vytvářet příznivé podmínky (Opravilová, 2016, s. 189). Cenné je také

pozorování práce našich kolegů, která nás může inspirovat. To je velmi přínosné zejména pro začínající učitele (Kotová, 2021, s. 13).

Profesní aspekt kvalifikace pedagoga lze definovat jako „*způsobilost pro vykonávání určitého povolání nebo pro sjednaný druh pracovní činnosti, a to s předepsaným stupněm složitosti, přesnosti a namáhavosti práce a ve vyžadované kvalitě*” (Průcha, Walterová a Mareš, 2009, s. 110-111). Jinými slovy lze říci, že se jedná o profesní kompetence (Syslová, 2013, s. 20).

1.2. Kompetence pedagoga MŠ

Kompetence znamená schopnost, dovednost, způsobilost úspěšně realizovat nějakou činnost, řešit určité úkoly zejména v pracovních a jiných životních situacích. Kompetence učitele jsou tedy souborem jeho vědomostí, dovedností, postojů a hodnot, které jsou pro práci pedagoga důležité. Klasifikací pro pedagogické kompetence je mnoho. Jednou z nich je klasifikace podle Nezvalové (2003 in Syslová, 2013, s. 31), která vychází z požadavku, jenž na budoucí učitele klade změněná funkce školy:

- **kompetence řídicí**
  - plánovat výuku
  - realizovat výuku
  - monitorovat a hodnotit výuku
- **kompetence sebeřídicí**
  - rozvíjet sebe sama s cílem zvýšení kvality vlastní práce
  - podílet se na týmové práci
- **kompetence odborné**
  - ovládat předměty své aprobace
  - disponovat potřebnými dovednostmi z daného oboru
  - vytvářet hodnotový systém

Dle Vašutové jsou profesní kompetence „*otevřeným, rozvojeschopným systémem profesních kvalit, které pokrývají celý rozsah výkonu profese v komponentách znalostí, dovedností, zkušeností, postojů a osobnostních předpokladů, které charakterizuje efektivní jednání učitele v jednotlivých vrstvách jeho činnosti a v jednotlivých pedagogických rolích*”. Každá kompetence se vytváří průběžně v období studia a dotváří se v průběhu praxe (Svobodová, Vítečková a kol., 2017, s. 28). Vašutová (in Horká a Syslová, 2011, s. 86-87) vymezuje kompetence, které se vztahují přímo k profesi pedagoga mateřské školy takto:

- **Kompetence předmětová**

Pedagog MŠ je vybaven znalostmi z oboru předškolní pedagogiky a věd jí příbuzných. Tyto znalosti je schopen transformovat do výchovně vzdělávací oblasti v MŠ. Umí vyhledávat a zpracovávat informace hlavně v rámci svého oboru, obsluhovat a využívat informační a komunikační technologie. Zvládá transformovat metodologii do způsobu myšlení dětí.

- **Kompetence didaktická a psychodidaktická**

Pedagog MŠ ovládá strategii výchovy a vzdělávání a to jak v rovině teoretické, tak praktické a ovládá ji ve spojitosti se znalostmi jejich psychologických, sociálních a kauzálních aspektů. Je schopen využívat metodologii a přizpůsobit ji individuálním potřebám všech dětí i požadavkům školy. Umí pracovat v souladu s RVP PV, vytvářet školní vzdělávací programy, třídní vzdělávací programy a projekty. Má znalosti v oblasti hodnocení, dovede využívat jednotlivé nástroje hodnocení vzhledem k individuálním potřebám dětí a požadavkům školy. Při výuce dovede využívat informační a komunikační technologie.

- **Kompetence pedagogická**

Pedagog MŠ ovládá procesy a podmínky výchovy v teoretické i praktické rovině spojené se znalostmi psychologických, sociálních a multikulturních aspektů. Na základě znalostí vzdělávacích soustav a trendů ve vzdělávání se dovede orientovat v kontextu výchovy a vzdělávání. Umí podporovat rozvoj individuálních potřeb dětí. Má znalosti o právech dítěte a při svém pedagogickém působení je respektuje.

- **Kompetence diagnostická a intervenční**

Pedagog MŠ umí používat prostředky pedagogické diagnostiky a to vzhledem k individuálním zvláštnostem a předpokladům dětí. Dovede diagnostikovat, jaké jsou vztahy ve třídě. Disponuje schopnostmi identifikovat děti se specifickými poruchami a je schopen vhodně přizpůsobit výuku jejich možnostem včetně výběru metod. Umí pracovat s nadanými dětmi. Dokáže rozpoznat sociálně-patologické projevy dětí, šikanu a zná možnosti jejich prevence a nápravy. Zvládá řešit školní výchovné situace a problémy.

- **Kompetence sociální, psychosociální a komunikační**

Pedagog se podílí na spoluvytváření příznivého klimatu třídy/školy na základě znalostí sociálních vztahů dětí i kolegů. Ovládá prostředky vedoucí k socializaci dětí.

Zvládá náročné sociální situace ve škole i mimo ni a umí je řešit. Ovládá prostředky pedagogické komunikace, umí využít způsoby efektivní komunikace a spolupráce s rodiči a orientuje se v oblasti problematiky rodinné výchovy.

- **Kompetence manažerská a normativní**

Pedagog MŠ disponuje základními znalostmi o zákonech a normách, které se vztahují k jeho profesi. Orientuje se ve vzdělávací politice a umí reflektovat svou práci. Vede záznamy o třídní dokumentaci. Řídí a organizuje proces výchovy a vzdělávání. Ovládá schopnosti zorganizovat nadstandartní aktivity ve škole. Umí pracovat v týmu, vytvářet podmínky pro efektivní spolupráci a spolupodílet se na strategii rozvoje školy. Dokáže vytvářet projekty institucionální spolupráce, a také zahraniční.

- **Kompetence profesně a osobnostně kultivující**

Pedagog MŠ má široké všeobecné znalosti týkající se mnoha oblastí života a dokáže je vhodně předávat dětem. Na základě osvojení zásad profesní etiky učitele umí vystupovat jako reprezentant profese a dokáže obhájit své pedagogické postupy. Disponuje předpoklady kooperovat s kolegy v kolektivu školy. Zná nástroje autodiagnostiky a autoevaluace a je schopen sebereflexe. Dokáže reflektovat vzdělávací potřeby a zájmy dětí. Umí reagovat na změny podmínek ve výchově a vzdělávání.

1.3. Role pedagoga MŠ

Dle Opravilové (2016, s. 186) vychází obraz učitele mateřské školy z představy hodné maminky, která pečuje o děti s láskou, podloženou hlavně mateřskými instinkty, a je vybavena příslušnými dovednostmi, vědomostmi a vzděláním, které jsou potřeba pro vykonávání této profese. Je to osoba, která je dětem velmi blízká a představuje pro ně vzor, podle kterého děti přejímají společenské chování, pravidla a řád. V mateřské škole je to vůdčí osoba, která mimo jiné plánuje a realizuje činnosti vedoucí k výchově a vzdělávání, radí, pomáhá, vysvětluje a při všem zohledňuje potřeby jednotlivců.

Syslová (2013, s. 18) však ve své publikaci poukazuje na to, že je učitelka MŠ mylně vnímána spíše jako matka než jako profesionální pedagog, což si trochu vysvětluje vysokým zastoupením ženského pohlaví v této profesi. Lásku k dětem vnímá jako motivační impulz, který vede k výběru tohoto povolání. Samotná láska k dětem však pedagogovi v MŠ nestačí. Musí mít rozsáhlé znalosti a dovednosti, jež musí umět

kreativně využívat. Ačkoliv se na utváření a rozvíjení osobností žáků podílí učitelé na všech stupních škol, učitel MŠ má v tomto ohledu na děti mnohonásobně silnější vliv, jelikož se v tomto věku zakládají dovednosti trvalého rázu. V této souvislosti připomíná Syslová slova Vrány vyřčená již roku 1946: „*Pro mateřské školy bychom měli mít nejlepší učitelky ze všech školských kategorií a školských stupňů, třebaže se tento požadavek může zdát přemrštěný. Ale není přemrštěný, jestliže pochopíme, jak velký, odpovědný a obtížný úkol svěřujeme učitelkám mateřských škol. Pokaží-li něco učitel u žáka desetiletého, dvanáctiletého, lze to ještě napravit. Ale počíná-li si nemoudře vychovatelka dítěte ve věku předškolním, nikdo nikdy již nenapraví chyby, jichž se dopustila.*”

Vašutová (2004 in Syslová a kol., 2019, s. 85-86) vidí model pedagogických rolí takto:

- **Role socializační a kultivační** – Učitel je zosobněn s hodnotami udávanými naší společností a poskytuje dětem dobrý vzor kultivovaného a etického chování i z hlediska mezilidských vztahů.
- **Role angažované osobnosti** – Práce pedagoga je spojena také s vystupováním na veřejnosti a zapojováním se do kulturního života.
- **Role projektanta** – Učitel dokáže díky získaným informacím z diagnostiky a hodnocení naplánovat vzdělávací činnosti tak, aby vyhovovaly specifickým potřebám všech dětí a cíleně je tak rozvíjet.
- **Role facilitátora** – Učitel je dětem průvodcem v učení, vytváří vyhovující podmínky pro spontánní i řízené činnosti, napomáhá při řešení problémů.
- **Role konzultanta** – Učitel dokáže vysvětlit cíle a postupy využívané pro rozvoj dětí, dokáže konzultovat informace o dítěti s kolegy, odborníky nebo rodiči.
- **Role administrátora** – Učitel vede zodpovědně povinnou dokumentaci, dokumentaci diagnostiky a evaluace a to ve vysoké kvalitě.

Soutnerová (2006 in Kollerová 2019, s. 20) uvádí v jednom ze svých článků rozdělení rolí pedagoga MŠ následně:

- **Náhradní maminka** – Pedagog nahrazuje dítěti matku po dobu pobytu v MŠ. Je empatický, usnadňuje dítěti pobyt v MŠ pochováním, pohlazením, úsměvem či milým slovem, ochraňuje ho před případným nebezpečím, podporuje zdravý životní styl a péči o zdraví.

- **Pedagog** – Pedagog děti učí správně žít, jednat a poznávat jejich možnosti v různých situacích. Jeho hlavní náplní práce je plánování, motivování dětí, diagnostikování a evaluace.
- **Organizátor** – Každý pedagog musí být dobrým organizátorem. Svou činnost promýšlí během celého dne, vytváří pro děti činnosti a obstarává spoustu drobností, jež jsou s touto profesí spojeny. Organizuje také různé akce, výlety, besídky aj.
- **Komunikátor** – Pedagog by měl být pro děti kvalitním řečovým vzorem. Dobrým komunikátorem by měl být i při komunikaci s rodiči a jinou veřejností. Musí umět předat své názory tak, aby je rodiče přijali a případně chtěli řešit dané problémy.

Rodiče, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření Čermákové (2015) zastávají názor, že pedagog MŠ má převážně vzdělávací funkci. Vidí tedy roli „pedagog“ jako nejdůležitější. Pouze velmi nízké procento z nich spatřuje v roli pedagoga náhradní maminku.

1.4. Osobnost pedagoga MŠ

Pojem osobnost je používán v mnoha významech. V historii i lidové řeči označujeme osobností člověka, který je něčím výrazný a vyniká. V psychologii vznikl tento pojem až ve 20. století, kdy se začal vysvětlovat tak, že na týž situace reagují různí lidé různým způsobem. Jako osobnost je brán každý člověk od té doby, kdy se jeho psychika začne projevovat specificky lidskou formou fungování, k čemuž dochází až v průběhu raného dětství. V psychologickém pojetí se však nedospělo k jednotnému přístupu a existuje tak řada definic osobnosti. Jednou z nich je definice amerického psychologa E. R. Guthrie z roku 1944, dle kterého je osobnost „*system zvyků neboli naučených tendencí chovat se v určitých situacích určitým způsobem*“ (Nakonečný, 2021, s. 11-18). M. Prince (1924) definuje osobnost jako „*totální sumu všech vrozených biologických dispozic, impulsů, tendencí a instinktů individua a získaných dispozic a tendencí*“ a H. J. Eysenck (1960) jako „*více či méně stabilní a trvalejší organizace osobního charakteru, temperamentu, intelektu a těla, která determinuje jeho jedinečné přizpůsobení se okolí*“ (Sociologická encyklopedie, 2018).

Strukturu osobnosti neboli skladbu psychických vlastností tvoří motivace, schopnosti a rysy osobnosti, popřípadě soustavy těchto rysů, které nazýváme temperament a charakter. Všechny tyto prvky bývají navzájem funkčně propojeny a neustále jsou v pohybu a vývoji.

Motivace je „*souhrn hybných momentů v osobnosti a v činnosti*“ neboli souhrn toho, co člověka pobízí, aby něco dělal či naopak nedělal (Čáp a Mareš, 2007, s. 145). Jednotky motivace, motivy, představují tedy důvody lidského chování (Nakonečný, 2021, s. 288). Tyto motivy se všelijak propojují a určitý čin bývá často výsledkem kombinace více motivů. V souvislosti s motivy se hovoří o potřebách, zejména při nedostatku nějakých podnětů, pudech, jako biologických energetických stránkách motivů, a z hlediska subjektivní stránky motivů o přáních, zájmech a postojích (Říčan, 2010, s. 96).

Motivací pedagoga může být uspokojování vyšších potřeb, například poznávat stále něco nového a to dále předávat druhým, respektive dětem. Další potřebou učitele může být touha pomoci, vést vzdělávací činnost a rozvíjet osobnost dětí. Spokojenost v učitelské profesi závisí také na míře vlastní seberealizace, jejíž potřeba stojí na vrcholu Maslowovy pyramidy lidských potřeb. To úzce souvisí i s potřebou uznání a ocenění, což je většinou v rukou vedení školy. Nemělo by se však jednat pouze o finanční odměnu, ale také o formální i neformální ústní pochvalu. Ocenění přispívá k větší spokojenosti se sebou samým, tedy k naplnění potřeby sebeúcty. Zdravá sebeúcta působí dle P. Cakirpalogla (2012) na pocit pohody a duševního zdraví, které má vliv na empatii, důležitou vlastnost pedagogů.

Spojitost s motivací má Caselmannova typologie osobnosti učitele, která rozlišuje dva základní typy učitelů z hlediska zaměřenosti k učitelské profesi:

- **Logotrop** – učitel zaměřený na svůj obor, snaží se z něj předat žákům co nejvíce
- **Paidotrop** – učitel orientovaný na žáky, snaží se jim porozumět a nápomocně reagovat na jejich problémy

V oblasti motivace se můžeme setkat s tzv. principem pásma optimální motivace založeným na vztahu intenzity motivace a úrovni výkonu. Podle tohoto principu dosahuje člověk největšího výkonu při střední síle motivace. Malá motivace vede k nízkému výkonu, příliš velká snaha ke křečovitosti, zmatkům a taktéž poklesu výkonu. To je platné jak pro pedagogy, tak pro rodiče i děti.

(Holeček, 2014, s. 14-18)

Schopnosti jsou možnosti nebo předpoklady pro výkon určité činnosti. Schopnosti také může být již dosažená úroveň některých psychických či psychofyzilogických funkcí. Jinými slovy komplex hotových znalostí a dovedností. Rozlišujeme různé druhy schopností: verbální, numerické, prostorové, paměťové, percepční, umělecké, sportovní, sociální aj. Psychologie se nejvíce zajímá o schopnosti týkající se poznávání, myšlení

a řešení problémů, které se souhrnně označují jako inteligence (Čáp a Mareš, 2007, s. 152; Říčan, 2010, s. 75). Bez pochyby můžeme říci, že nároky na profesi pedagoga MŠ vyžadují vyšší míru inteligence, avšak jedinci s příliš vysokou inteligencí se nevykazují jako úspěšní učitelé. Míru inteligenčního kvocientu udává spíše abstraktní inteligence a konvergentní myšlení, kdežto pro učitelskou profesi je důležité spíše konkrétní, praktické a tvořivé uvažování. Podstatná je také emoční inteligence.

Přestože nejsou schopnosti vrozené, ale vznikají a rozvíjejí se v průběhu života, utváří se na základě vrozených vloh. Pro výkon učitelské profese je tedy důležitý i určitý stupeň nadání k této profesi, který se při pedagogické činnosti projevuje. Toto povolání však vyžaduje i určité speciální schopnosti, které předurčují jeho úspěšnost. Jedná se zejména o pedagogicko-didaktické schopnosti, které se projevují nejen v kvalitní přípravě a realizaci výchovně vzdělávacích činností, ale také ve správné formulaci a plnění vzdělávacích cílů. Dále sem patří psychodidaktické schopnosti, které se uplatňují především ve volbě vhodných metod a forem výuky respektujících individuální možnosti všech dětí. Mezi speciální schopnosti pedagoga patří také pedagogický takt, který se projevuje empatií, pohotovým rozhodováním, psychologicky správným rozhodováním a pedagogickým optimismem. V odborné literatuře můžeme objevit i požadavky expresivních schopností neboli schopností předávat s učivem i kousek sama sebe, své postoje a emoce a také neméně důležité schopnosti sebereflexe (Holeček, 2014, s. 30-35).

Rysy osobnosti, hovorově povahové vlastnosti, jsou vlastnosti, které se projevují určitým způsobem jednání, chování a prožívání. Na rozdíl od schopností nevyjadřují, jak dobře člověk dokáže určitou činnost dělat, a na rozdíl od motivace nevyjadřují, co ho vede k tomu ji dělat. Rysy vyjadřují, jakým způsobem to člověk dělá. Jsou převážně vrozené a relativně stálé celý život (Čáp a Mareš, 2007, s. 158).

Temperament označuje vrozené vlastnosti, které mají biologický základ a týkají se formální dynamické stránky, nikoli obsahové stránky chování a prožívání (Blatný, 2010, s. 23). V některé novější literatuře se však můžeme setkat s názorem, že i temperament lze trochu změnit tzv. sebevýchovou.

Vzhledem k tomu, že vlastnosti temperamentu pedagoga se přenáší na děti, měl by každý pedagog znát svůj typ převládajícího temperamentu a pokusit se tlumit jeho záporné projevy (Holeček, 2014, s. 26).

1.4.1. Typologie osobnosti

Hlavním významem typologie je umožnění dřívějšího a lepšího poznání konkrétní lidské osobnosti, a to jak vlastností, které ji reprezentují jako příslušníci daného typu, tak vlastnosti, jimiž se od svého typu odlišuje. Znalosti z typologie mohou pedagogům pomoci lépe se poznat, protože typ představuje jakési zrcadlo, ve kterém mohou dříve postřehnout a snáz vidět své klady i zápory, což má velký význam pro sebevýchovu (Fil'ová, 2015, s. 51-52).

Můžeme se setkat s mnoha typologiemi osobnosti, zvláště temperamentu, dle různých kritérií. Nyní si představíme několik základních:

Klasická typologie (Hypokratova-Galénova) temperamentu:

Tato typologie dělí lidskou povahu do čtyř kategorií podle převládající tělesné tekutiny neboli šťávy. Můžeme se také setkat s označením humorální, jelikož humorus = šťáva.

- **Sangvinik** (krev)
  - Pozitivní vlastnosti: společenský, přátelský, vyrovnaný, aktivní, optimistický, výřečný, podnikavý, dobře přizpůsobivý
  - Negativní vlastnosti: lhostejný, lehkomyšlný, povrchní, nevytrvalý, snadno ovlivnitelný, nesoustředěný, málo náročný k sobě samému, sklon k povrchnosti zájmů a citů
- **Cholerik** (žluč)
  - Pozitivní vlastnosti: průbojný, energický, nebojácný, zásadový, tvořivý, samostatný, velmi aktivní, výkonný, iniciativní
  - Negativní vlastnosti: příliš impulzivní, výbušný, náladový s nedostatkem sebeovládání, dříve jedná, než myslí, netrpělivý, nesnášenlivý, tvrdohlavý, vzdorovitý
- **Flegmatik** (sliz, hlen)
  - Pozitivní vlastnosti: trpělivý, rozvážný, vyrovnaný, klidný, zodpovědný, má smysl pro spravedlnost, vytrvalý, schopný snášet dlouhodobé zatížení, přizpůsobivý, disciplinovaný, spolehlivý
  - Negativní vlastnosti: příliš pomalý, nerozhodný, pasivní, má sklon k lenosti a setrvačnosti v názorech a metodách

- **Melancholik** (černá žluč)
  - Pozitivní vlastnosti: velmi citlivý, chápající, ohleduplný, obětavý, svědomitý, pečlivý
  - Negativní vlastnosti: příliš starostlivý, bojácný, pesimistický, plachý, přecitlivělý, uzavřený, urážlivý, nedůvěřivý, shovívavý, mírný, nedůsledný, málo praktický
 (Holeček, 2014, s. 26-27)

Nutno podotknout, že obvykle neexistují vyhraněné typy, ale setkáváme se spíše s typy smíšenými. V profesi pedagoga je nutné hlavně zvládnout negativních emocí, pro což má největší předpoklady flegmatický typ a nejmenší cholerický typ. Obecně však nelze jednoznačně říci, který typ je dle klasické typologie pro pedagoga nejvýhodnější. V různých pedagogických situacích mají totiž výhodu jiné typy temperamentu. Flegmatik nejlépe zvládne nekázeň žáků, cholerik zase vynikne v organizačních činnostech a sangvinik má předpoklady pro funkci oblíbeného třídního učitele. S jistotou lze ale tvrdit, že ideální jsou pro pedagoga pozitivní vlastnosti sangvinika, cholerika a flegmatika, nikoliv však vlastnosti převládající u melancholika (Holeček, 2014, s. 28).

Ve výzkumu Kovařikové (2018) vyhrává u rodičů pedagog s flegmatickým temperamentem. Hned za ním se umístil pedagog sangvinik. Méně hlasů získal cholerik a melancholického pedagoga by preferovalo nejméně zúčastněných rodičů.

Jungova typologie:

Jungova typologie rozděluje typy osobností na extroverty a introverty.

- **Extrovert** – Je rád ve společnosti lidí, má většinou hodně přátel, je družný, nerad sám čte a studuje. Touží po vzrušení, rád riskuje a bývá impulzivní. Lehce se rozzlobí a má sklon k agresivnosti, ale jinak je veselý, optimistický a bezstarostný.
- **Introvert** – Je klidný, zdrženlivý a spíše uzavřený vůči lidem. Výjimkou jsou jen blízcí přátelé. Nemá rád vzrušení a žije spořádaným způsobem života. Klade velký důraz na etickou stránku věcí, kontroluje své city a málokdy se rozzlobí. Je spolehlivý a trochu pesimistický.

Ačkoliv se dříve na pedagogických fakultách učilo, že pro práci pedagoga MŠ je díky svému dynamismu lepší povaha extroverta, ukázalo se, že nejvýhodnější je mít rysy extroverta i introverta, a to ve stejné míře.

(Holeček, 2014, s. 28-29)

Projevování rysů extroverta a introverta v přibližně stejné míře se nazývá ambiverze (někdy též označováno jako centroverze). Tento termín použil jako první americký psycholog Kimball Young (Nickerson, 2023).

Názor rodičů na extroverzi a introverzi pedagogů MŠ zkoumala ve své práci taktéž Kovaříková (2018). Z jejího výzkumu jednoznačně vyplývá, že rodiče si představují v MŠ spíše extrovertního pedagoga.

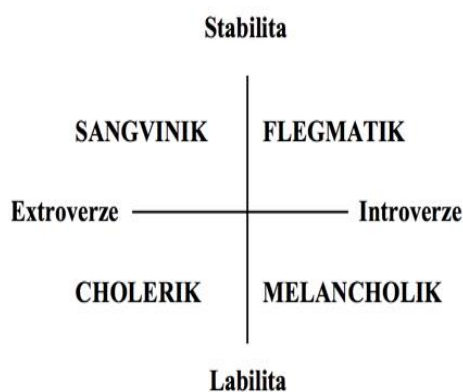
Eysenckova typologie temperamentu:

Tato typologie doplňuje Jungovu typologii o tzv. škálu neuroticismu.

- **Labilita** – náladovost, špatné sebeovládání, nedostatek sebejistoty, zvýšená vzrušivost i na podněty s menší intenzitou, společenská plachost a neklid
- **Stabilita** – charakteristická opačnými vlastnostmi lability

Oproti výše uvedeným typologiím, kdy nebylo možné určit přesný typ nejvhodnější pro pedagogy, nyní lze říci, že pro profesi pedagoga je požadována co nejvyšší stabilita. S tím se shoduje i názor rodičů v různých výzkumných šetřeních.

Eysenckovy výzkumy také ukázaly, že vlastnosti jednotlivých typologií jsou na sobě závislé a jejich vztah znázornil jednoduchým grafem (Holeček, 2014, s. 29):

Obrázek 1 – Eysenckova typologie

(Honzák in Psychologie, 2015)

Některé typologie jsou zaměřené přímo na pedagogy. Jednou z nich je typologie, která se zaměřuje na hodnoty upřednostňované v životě učitele. Podle jejího autora nese název Döringova typologie učitelů:

Döring rozlišuje šest základních typů osobnosti pedagoga, přičemž ale netvrdí, že nemohou existovat i smíšené či méně výrazné typy.

- **Náboženský typ** – Každý svůj čin posuzuje podle smyslu života. Je spolehlivý, vážný, bez smyslu pro humor. Nemá smysl pro dětskou hru a nedovede se dětem přiblížit. Projevuje se jako nudný pedant a puntičkář.
- **Estetický typ** – Převažuje intuice, fantazie a cit nad racionálním myšlením. Je empatický a má sklony k individualismu a nezávislosti.
- **Sociální typ** – Věnuje se všem žákům stejně a neomezuje své sympatie pouze na nějaké žáky. Tento typ se vyznačuje velkou láskou k lidem, ostatně i žáci mají v oblibě jeho. Chce vychovávat společensky prospěšné jedince.
- **Teoretický typ** – Projevuje větší zájem o obor a vyučovaný předmět než o žáky, kterým se nesnaží ani porozumět a být jim blíž.
- **Ekonomický typ** - Snaží se dosáhnout maximálního výkonu s vynaložením minimálních sil. Chápe vzdělávání jako osvojování si praktických vědomostí a dovedností. Nedoceňuje fantazii, pouze užitečnost. Vede žáky k samostatnosti.
- **Mocenský typ** – Projevuje se spíše prosazováním svých názorů a postojů než kladným vztahem k žákům. Bývá náročný, kritický a rád prožívá to, že se ho žáci bojí.

(Svoboda, 2018, s. 96-97)

Typologie učitelů dle výchovného stylu – Z. Zaborowski:

Z. Zaborowski použil pro svou typologii tři výchovné styly, které zkoumal a ověřoval K. Lewin se svými žáky. Typologie tedy rozlišuje učitele podle toho, jaký výchovný styl používají.

- **Autokratický typ** – Vyznačuje se přísností, disciplínou, vynucováním podřízenosti žáků, nedůvěrou k samostatnosti žáků a nulovými pochvalami. Tento typ bývá u dětí nejméně oblíbený a vyvolává u nich nechut' spolupracovat.
- **Liberální typ** – Nemá přesně stanovené cíle, žáky nijak nepovzbuzuje k práci, nepomáhá jim a vyvolává v nich rozmrzelost. Komunikace a spolupráce s žáky je neefektivní.
- **Demokratický typ** – Rozhoduje se společně se žáky, usměřuje je, zajímá se o ně, povzbuzuje je a chválí. Žáci na tento styl reagují přijetím a vzdělávací činnosti vykonávají s radostí.

(Fiřová, 2015, s. 54-55)

Čermáková (2015) uvádí, že rodiče, kteří se zúčastnili jejího výzkumného šetření, očekávají od pedagoga MŠ převážně demokratický výchovný styl. Nejméně rodičů chce v MŠ liberální typ pedagoga. Stejně výsledky můžeme vidět tak ve výzkumu Kovaříkové (2018).

1.5. Vlastnosti a dovednosti pedagoga MŠ

Fiřová (2015, s. 50) uvádí tři základní kategorie vlastností učitelů. **Pedagogické**, projevující se ve vztahu učitel-žák (péče, výchova, úřednictví), **didaktické**, kam zařazuje způsob vzdělávání, vedení dětí a odborné znalosti. A nakonec také **osobnostní** vlastnosti učitele.

Rogers (in Scivener in Palečková, 2020) charakterizoval tři základní vlastnosti úspěšného učitele, jimiž jsou **respekt, empatie a autenticita**. Zastává názor, že pokud učitel splňuje tyto tři kvality, má se svými žáky silnější vztah a vzájemná komunikace je otevřenější a upřímnější. Vytváří se tak pozitivní a podporující klima třídy, žáci pracují beze strachu z chyb a naopak čelí výzvám.

R. J. Walker (2020, s. 13-143) píše ve své publikaci o 12 charakteristikách, které by dle něj měl mít efektivní pedagog. Pedagog by měl chodit do práce každý den **připravený**, jelikož připravenost a dobrá organizace může mít vliv i na klima třídy a může snižovat množství problémů s chováním dětí. Dále by měl mít **pozitivní postoj** ke své práci i k dětem, nezapomínat na pozitivní zpětnou vazbu a vytvářet tak příznivé prostředí. Další uvedenou charakteristikou je **vysoké očekávání** neboli víra v úspěch všech studentů a zároveň učení dětí víře v sebe sama a budování jejich sebevědomí. Velmi důležitou vlastností, která se objevuje téměř ve všech charakteristikách pedagogů, je **kreativita**. Dále **spravedlnost**, se kterou souvisí i využívání takových metod a forem výuky, které poskytnou všem dětem rovnou příležitost uspět. Walker považuje za významný také **osobní přístup a kontakt** s dětmi. Pedagog by s nimi měl sdílet své zkušenosti, ukázat jeho zájem o ně a zapojovat se do jejich světa. S tím souvisí také **rozvíjení pocitu sounáležitosti** u dětí. Další vlastností, kterou by měl efektivní pedagog oplývat, je **soucinnost**, tedy umění připouštět chyby, zajímat se i o osobní život dětí, **být citlivý** k jejich problémům a zachovávat k jejich osobnosti úctu. Poslední charakteristikou je **smysl pro humor**, který by každému pedagogovi rozhodně neměl chybět a měl by ho umět využívat při výuce.

Zatímco Walter mluví o charakteristikách, které by měl mít efektivní pedagog obecně, College Values Online (2022) zmiňuje na svých stránkách několik vlastností skvělého

předškolního pedagoga. První z nich je **trpělivost**, kterou spatřuje jako nejdůležitější. Další velmi významnou kvalitou pedagoga je **umět pracovat s ohledem na dopady**, jelikož v předškolním věku má pedagog opravdu velký vliv na vývoj dítěte. Neméně důležitou vlastností je již výše zmiňovaná **tvořivost**, jelikož je potřeba předávat dětem v tomto věku učení zábavnou, kreativní formou. Dále **vnitřní vášeň pro výuku**, která může zvyšovat i odolnost vůči různým stresorům. Předškolní pedagog by měl být také velice **pozorný**, jelikož malé děti nejsou vždy schopné komunikovat, co se s nimi děje a v prostředí mateřské školy je možné vysledovat a zjistit mnoho důležitých informací o dítěti. Další z uvedených vlastností je **soucit**. Děti se mají cítit v MŠ dobře a bezpečně, učitel má být ohleduplný, respektovat děti, oceňovat je a zároveň je této schopnosti naučit. Nezbytnými vlastnostmi pedagoga MŠ jsou bezpochyby **komunikační a organizační schopnosti**. Objevuje se také **fyzická zdatnost**, aby mohl pedagog držet krok s dětmi ve třídě. Jako poslední vlastnost je zde uvedena **vynalézavost**. To proto, aby byl učitel schopen přizpůsobit se jakýmkoliv vývojovým rozdílům ve třídě, nebo aby uměl vytvořit vlastní učební materiály. Autor článku však uvádí, že je potřeba své dovednosti udržovat a neustále se rozvíjet.

Tímto tématem se ve své práci zabývala Čermáková (2015), která zjišťovala, jaký je ideální pedagog MŠ z pohledu rodičů. Za nejdůležitější vlastnosti jsou dotazovanými rodiči považovány trpělivost, komunikativnost, tolerance, empatie, spravedlnost, zodpovědnost, upřímnost ve vztahu k dítěti, smysl pro humor a přirozená autorita. Dále by měl učitel umět podporovat individualitu dětí, měl by mít rád děti a znát kompletní vývoj dítěte. Co se týče fyzického vzhledu, na tom většině rodičů také záleží, ale na věku nikoliv. U Kovařikové (2018) se mezi vlastnostmi, které preferují u pedagoga MŠ rodiče, objevuje navíc kreativita, všestranné nadání, čistotnost a upravený vzhled.

V práci Černé (2020) zase můžeme vidět, jaké vlastnosti by rodiče u pedagoga MŠ vůbec netolerovali. Sestupně je to nespolehlivost, nespravedlnost, agresivita, arogance, vulgarita, zlost, lenost a hrubost.

2. Spolupráce MŠ s rodinou

Rodina je primárním a velmi významným výchovným prostředím, které utváří a ovlivňuje osobnost dítěte. K úkolům mateřské školy patří rodinnou výchovu doplňovat a v úzké vazbě na ni zajišťovat předškolní vzdělávání. K základním stavebním kamenům ve výchově a vzdělávání dětí tedy patří spolupráce mateřské školy a rodiny. Pokud chceme dosáhnout v rozvoji dětí největších efektů, je potřeba partnerského vztahu s rodiči a jejich zapojení do života MŠ. Pedagog by měl rodiče respektovat, radit se s nimi a spolupracovat tak, aby společně hledali nejlepší cestu pro vzdělávání dítěte (Svobodová a kol., 2010, s. 62; Syslová, 2015, s. 24).

Syslová (2015, s. 24-26) ve své publikaci popisuje, co v rámci spolupráce s rodinou pedagog MŠ vykonává:

- Komunikuje se zákonnými zástupci dětí a vede s nimi spolupráci na základě partnerského přístupu, který je založen na vzájemné úctě, respektu a sdílené odpovědnosti za rozvoj dětí. Sděluje jim své vzdělávací cíle a strategie a diskutují o nich. Dává jim příležitost podílet se na rozhodování o postupech vedoucích k rozvoji dětí a o věcech souvisejících s životem třídy či školy. V případě potřeby poskytuje poradenský servis.

V rámci zapojení rodin do života MŠ mají některé školy zřízenou tzv. radu školy, díky které se rodiče stávají partnery v rozhodování o různých záležitostech týkajících se školy. Mimo to využívají MŠ opravdu mnoho způsobů, jejichž prostřednictvím předávají rodičům informace o svých cílech a záměrech vzdělávání, například skrze webové stránky, nástěnky školy, vlastní časopis či při společných setkání.

- Usiluje o vtažení rodin dětí do života školy. Nabízí jim konkrétní návrhy na spolupráci, připravuje pro ně různé přednášky, dílny a další vzdělávací aktivity nebo také společné výlety a akce. MŠ mohou také rodičům poskytovat odborné publikace.

Na to ve svém výzkumu navazuje Černá (2020), ze kterého vyplývá, že většina rodičů má o volnočasové aktivity pro děti i rodiče opravdu zájem, menší části z nich je to jedno a pouze nepatrné procento o ně zájem nemá nebo na ně nemá čas.

- Pravidelně předává rodičům co nejvíce informací o procesu a výsledcích učení jejich dítěte, a to jak prostřednictvím osobních setkání, tak i písemnou a elektronickou formou. V některých MŠ jsou zavedené konzultační hodiny, které

slouží přímo pro předávání informací o dětech mezi pedagogy a rodiči. Pedagogové mohou své poznatky doplnit předložením dokumentů založených v portfoliu každého dítěte. MŠ většinou rodičům zprostředkovávají i své týdenní plány vyvěšením do šaten nebo přes webové stránky, díky čemuž mají rodiče představu o probíraných tématech a cílech v daném období.

Toto tvrzení se však rozchází s výsledky výzkumu Čermákové (2015), kde se setkáváme s jakýmsi rozporem názoru rodičů na předávání informací mezi nimi a pedagogy. Všichni dotazovaní rodiče si přejí být informováni o svých dětech, ale pouze 45% z nich je rádo, když dostává informace pravidelně, a 55 % rodičů preferuje dostávat informace pouze na požádání.

- Získává od rodičů informace o sociálním a kulturním prostředí dítěte, s jejichž pomocí hledá cesty k jeho rozvíjení. S těmito informacemi pracuje při vymýšlení vhodných témat a vzdělávacího obsahu. Může také požádat členy rodiny o zajímavé obohacení některého z tematických celků, v případě povědomí o tom, že se týká jeho profese či koníčku.
- Dokáže prezentovat vzdělávací program školy rodičům i širší veřejnosti a umí odpovídat na otázky, které se ho týkají.

Přestože začínají mít současní rodiče větší přehled o práci pedagoga v MŠ, najdou se stále tací, kteří si myslí, že ve školce si děti jen hrají a pedagogové jsou tam od toho, aby je hlídali. Je tedy opravdu potřeba předávat rodičům veškeré informace již od samého začátku a vytvořit tak rodičům reálnou a kladnou představu o výchově a vzdělávání v mateřských školách (Kotová, 2021, s. 19).

3. Výzkumné šetření

3.1. Výzkumný cíl

Cílem výzkumu této diplomové práce je zjistit, jaký je ideální pedagog mateřské školy očima rodičů žijících ve větším a menším městě Plzeňského kraje. Zároveň je záměrem tyto ideály porovnat a prozkoumat, v čem se liší, či shodují.

3.2. Výzkumné otázky a hypotézy

Vzhledem k cíli výzkumného šetření byly stanoveny tyto výzkumné otázky (VO):

VO1: Jak si rodiče z většího města představují ideálního pedagoga mateřské školy?

VO2: Jak si rodiče z menšího města představují ideálního pedagoga mateřské školy?

Výzkum se také zaměřuje na posouzení těchto hypotéz (H):

H1: Otcové si představují jako pedagogy v mateřských školách spíše ženy.

Tato hypotéza vznikla s ohledem na zjištění v bakalářské práci Koutné (2011) „Očekávání rodičů předškoláků od role učitelky v mateřské škole“, kde si žádný z dotazovaných mužů nepřál v MŠ učitele muže.

H2: Potřeby osobnosti a vzdělání pedagoga MŠ nejsou nijak ovlivněny vzděláním respondentů. To se předpokládá s ohledem na publikaci Walterové a kol. (2010) s názvem „Školství – věc (ne)veřejná“, ve které vzdělání respondentů neovlivňuje názory týkající se školství.

Převažující názor, že učitelka má především vzdělávat, který se objevil v bakalářské práci Čermákové (2015) zabývající se tématem „Ideální učitelka MŠ z pohledu rodičů“, vedl ke stanovení **H3: Rodiče z většího města zastávají názor, že pedagog MŠ má děti všeobecně vzdělávat a rozvíjet, nikoliv nahrazovat roli matky** a zároveň **H4: Rodiče z menšího města zastávají názor, že pedagog MŠ má děti všeobecně vzdělávat a rozvíjet, nikoliv nahrazovat roli matky.**

3.3. Výzkumná metoda

Ke sběru dat byla vybrána kvantitativní metoda dotazníkového šetření. Dle Chráska (2016, s. 158-161) je dotazník hojně využívanou metodou právě v pedagogických výzkumech. Dotazník, který byl použit k výzkumu v této diplomové práci, byl sestaven s ohledem na doporučení, které ve své publikaci Chráska (2016, s. 164-165) popisuje. V úvodu dotazníku seznamují respondenty s jeho účelem a obsahem, následují hlavní otázky týkající se tématu, poté položky zjišťující informace o respondentech a nakonec poděkování za jeho vyplnění. Dotazník obsahuje 17 otázek a skládá se jak z otevřených,

tak z uzavřených i polouzavřených otázek. Jednotlivé položky vznikaly se zřetelem k cíli práce a zároveň tak, aby směřovaly k vyhodnocení výzkumných otázek a hypotéz. Před samotným výzkumem byl proveden předvýzkum, který zjišťoval srozumitelnost a nedostatky dotazníku. V příloze A uvádím vzhled dotazníku v rámci předvýzkumného šetření a v příloze B je uveden upravený dotazník v podobě, v jaké bylo provedené vlastní výzkumné šetření.

Výzkum byl realizován ve formě papírových dotazníků, které byly rozvezeny do konkrétních mateřských škol, kde je pedagogové rozdali rodičům dětí. Ti je následně odevzdávali vyplněné do připravené uzavřené krabice tak, aby byla zachována jejich anonymita. Poté byla data zpracována pomocí programu Microsoft Excel. Jednu ze stanovených hypotéz bylo potřeba vyhodnotit pomocí statistické metody ANOVY (Analysis of Variance) – analýzy rozptylu, kterou před několika desítkami let odvodil anglický statistik R. A. Fisher. Tato metoda sice není v pedagogických výzkumech příliš využívána, ale může přinášet pozoruhodné a přesné výsledky (Chráska, 2016, s. 82).

3.4. Předvýzkum

Před zahájením výzkumu byl proveden předvýzkum, jehož cílem bylo zjistit srozumitelnost a případné nedostatky dotazníku. Předvýzkumu se zúčastnilo 13 rodičů z blízkého okolí, jejichž děti momentálně dochází do mateřské školy v menším městě. Respondenti se skládali z 8 žen a 5 mužů ve věku 24-47 let, přičemž více než polovina z nich má 2 a více dětí. 1 respondent má pouze základní vzdělání, 5 má vystudovanou střední školu bez maturity, 4 mají střední školu s maturitou a 3 vysokou školu. Dotazník jim byl podán v papírové podobě. Někteří z nich vyplňovali dotazník v domácím prostředí, někteří v prostředí kavárny, kde mi byly ihned sděleny postřehy týkající se dotazníku a jeho srozumitelnosti.

3.4.1. Úprava dotazníku v důsledku předvýzkumu

Během předvýzkumu bylo zjištěno, že u otázky č. 7, zda by rodičům vadilo, pokud by měl pedagog MŠ piercing, tetování nebo dredy, by respondenti rádi uvedli pouze jednu z uvedených možností. Otázka však nabízela odpovědi „ano” a „ne”. 3 z respondentů dokonce sami od sebe podtrhli, čeho přesně se jejich odpověď týká. Tato otázka tedy byla změněna na „Co z uvedených možností by Vám u pedagoga MŠ vadilo?” U odpovědi je na výběr „piercing”, „tetování”, „dredy” a „Nevadilo by mi nic z uvedených možností”.

U otázky č. 13, zjišťující spokojenost s komunikací mezi pedagogy a rodiči, byla změněna podotázka „Jak tato komunikace probíhá?” na „Která z uvedených možností

předávání informací Vám nejvíce vyhovuje? (Vyberte maximálně 3)” a do nabídky možných odpovědí byly použity nejvíce opakující se odpovědi v předvýzkumu. 5 respondentů totiž na podotázku neodpovědělo a u ostatních se objevovaly totožné odpovědi jako „při předávání dítěte”, „na třídních schůzkách”, „kdykoliv na požádání”, „informace na nástěnce” a „přes web či sociální stránky”. K odpovědi „ne” na otázku č. 13 bylo přidáno místo pro odůvodnění.

Dále proběhla změna u otázky č. 17, která se dotazovala respondentů, proč jejich děti dochází do MŠ. Vzhledem k opakujícím se odpovědím, byla tato otevřená otázka taktéž předělána na uzavřenou. Nyní tedy nabízí odpověď „socializace dítěte”, „příprava dítěte na ZŠ”, „aktivity, které děti zábavným způsobem rozvíjí”, „osamostatnění dítěte” a „abychom mohli chodit do práce”.

U 3 dotazníků ze 13 nebyl vyplněn věk respondentů, tudíž byly pro lepší přehlednost očíslovány i otázky týkající se doplňujících informací o respondentech.

Celý dotazník byl pro všechny respondenty plně srozumitelný a jeho vyplňování zabralo pouze pár minut. Někteří respondenti dokonce uvedli, že je vyplňování dotazníku bavilo, téma výzkumu jim přišlo velmi zajímavé a těší se na jeho výsledky.

3.4.2. Výsledky předvýzkumu

Z předvýzkumu zatím vyplývá, že matkám je jedno, jakého pohlaví je pedagog MŠ, ale záleží jim na přístupu k dětem. Otcové si myslí, že děti mají blíže k ženám a ženy mají k dětem větší cit, tudíž si představují v mateřských školách pedagogy ženského pohlaví. To nám zatím směřuje k potvrzení H1.

7 rodičů spatřuje ideální věk pro roli pedagoga MŠ mezi 25-45lety, ostatním je to jedno. Odpovědi na otázku týkající se minimálního vzdělání pedagogů MŠ nebyly tak shodné. 7 respondentů se spokojí se středoškolským vzděláním, 2 požadují alespoň vyšší odborné vzdělání, 3 bakalářské studium na vysoké škole a pouze 1 magisterské studium na vysoké škole. 5 z nich zastává názor, že úroveň dosaženého vzdělání pedagoga MŠ ovlivňuje jeho práci s dětmi. Jako důvody uvádí více teoretických znalostí z oboru, znalost novějších modernějších metod práce a vyšší znalosti v oblasti psychologie. Ostatní se shodují na tom, že nejde o vzdělání, ale o povahu pedagoga, jeho přístup k dětem a zkušenosti.

Většině rodičů je jedno, zda v MŠ pracuje pedagog, který již má své děti nebo pedagog bezdětný.

Téměř všem nezáleží na fyzickém vzhledu pedagoga, avšak požadují, aby dodržoval hygienické návyky, chodil do práce čistý, upravený, slušně oblečený a byl tak pro děti dobrým příkladem. Jeden z otců také uvedl, že pedagog MŠ by měl být i v dobré kondici. Dále by mu vadil u pedagoga MŠ piercing na viditelném místě a dredy, dalším 2 respondentům by taktéž vadily dredy a ostatním by nevadil piercing, dredy, ani tetování.

Co se týče vlastností, které by dle rodičů měl pedagog MŠ mít, nejvíce se objevoval kladný vztah k dětem, empatie, trpělivost, zodpovědnost, komunikativnost, kreativita, klidnost, aktivnost, umění si sjednat respekt. V odpovědích se vyskytla také hra na hudební nástroj, umění řešit konflikty a pracovat podle individuálních potřeb dětí, zvládání spolupráce s rodiči a být bez logopedických vad. Rodiče by naopak netolerovali agresivitu, trestní minulost, fyzické tresty, nezodpovědnost, vulgaritu a ponižování dětí. Někteří by netolerovali užívání návykových látek, laxnost a nízkou úroveň hygieny, o které se zmiňovali již u otázky týkající se fyzického vzhledu pedagoga MŠ. V jedné z odpovědí zastupitele mužského pohlaví se objevuje také netolerance homosexuality, transsexuality či nebinární identity.

Pro většinu rodičů není důležité, jaký vede pedagog život mimo práci. Pouze pro 4 z nich ano. Po doptávání proč, bylo uvedeno, že pedagog by neměl být vídán nějak nevhodně oblečený, pod vlivem návykových látek nebo projevoval jakoukoliv formu nevhodného chování a měl by být tak vhodným příkladem pro děti i mimo mateřskou školu.

Dále se všichni rodiče, vyjma 1, shodují, že hlavní role pedagoga MŠ je „pedagog“, tedy že má především vzdělávací funkci. 1 respondent ženského pohlaví si myslí, že hlavní rolí je být „náhradní maminka“. Toto zjištění zatím vede k potvrzení H4.

U otázky týkající se pravidelnosti informování o dítěti se respondenti rozdělili na dvě skoro stejně početné skupiny. Jedné z nich stačí podávat informace o dítěti na požádání a druhá, která má o 1 respondenta více, chce být informována o dítěti pravidelně. Téměř každý rodič je s komunikací mezi ním a pedagogy spokojen, 1 uvádí nespokojenost, která souvisí s nedostatečnou komunikací a neochotou ze strany pedagoga MŠ. U těch, co jsou spokojeni, probíhá komunikace při předávání dětí, na třídních schůzkách, přes web nebo sociální sítě, některé informace se objevují na nástěnkách nebo je rodiče dostanou kdykoliv na požádání.

Úplně všichni rodiče, ať už matky či otcové, mají zájem o mimoškolní aktivity, díky kterým lze prohlubovat vztahy zúčastněných. 3 z nich by ocenili tykání s pedagogem,

ostatní jsou raději za vykání. Vyjma 1 jsou rodiče se vším ze strany pedagoga MŠ spokojeni. 1 rodič je nespokojený s již zmíněnou komunikací a ochotou.

Poslední otázka je zaměřená na důvod docházky dítěte do MŠ. Důvody se hodně opakují a patří mezi ně socializace dítěte, osamostatnění dítěte, příprava dítěte na ZŠ, rozvoj dětí zábavným způsobem a chození rodičů do práce.

Při vyhodnocování nebyl spatřen žádný vztah mezi odpověďmi a dosaženým vzděláním respondentů, tudíž zatím směřujeme i k potvrzení H2.

3.5. Popis analýzy dat

Zjištěná data z dotazníkového šetření budou přepsána do elektronické podoby, konkrétně do tabulek programu Microsoft Excel. Pomocí tohoto programu proběhne také jejich vyhodnocování, přičemž bude muset dojít ke kategorizaci odpovědí na otevřené otázky. Podle nejčastěji volených odpovědí u jednotlivých položek dotazníku budu odpovídat na výzkumné otázky. Tyto odpovědi postupně popíšu a v diskusi porovnáám, jak se odpovědi mezi rodiči z většího a menšího města liší.

K potvrzení H1 dojde, pokud více než 50 % mužů odpoví na otázku č. 1, že by měl být pedagog MŠ ženského pohlaví. Důležitou roli ve vyhodnocování této hypotézy hraje také doplňující otázka týkající se pohlaví respondentů.

K vyhodnocení H2 povedou otázky č. 1, 2, 3, 5, 6 a 7, přičemž je důležitá též doplňující otázka týkající se na dosažené vzdělání respondentů. Tato hypotéza bude potvrzena, pokud se odpovědi nebudou v souvislosti se vzděláním rodičů lišit. To zjistím pomocí statistické metody zvané jednoduchá analýza rozptylu neboli jednofaktorová ANOVA, díky které vypočítám pravděpodobnostní p-hodnotu. Pokud tato p-hodnota vyjde více, než 0,05 (což je hodnota hladiny významnosti, se kterou se ve většině případů ve statistice pracuje) nebude moct dojít k zamítnutí nulové hypotézy, která předpokládá, že se požadavky na pedagoga MŠ dle úrovně vzdělání neliší. Pokud vyjde nižší než 0,05, dojde k potvrzení alternativní hypotézy, jež předpokládá, že se požadavky na pedagoga MŠ dle úrovně vzdělání liší. Tento proces provedu u všech zmíněných otázek. Pokud nebudu moct u více než poloviny otázek zamítnout nulovou hypotézu, bude H2 potvrzena.

H3 a H4 budou potvrzeny, pokud více než 50 % rodičů odpoví na otázku č. 11, týkající se hlavní role pedagoga MŠ „pedagog“.

3.6. Charakteristika výzkumného souboru

Výzkum byl realizován ve 4 mateřských školách Plzeňského kraje, se kterými byla navázána spolupráce. Vzorek respondentů, zastupujících rodiče žijící ve větším městě, tvoří rodiče, jejichž děti dochází do 17. MŠ a 90. MŠ v Plzni. Respondenty, jež zastupují rodiče žijící v menším městě, tvoří rodiče dětí docházejících do MŠ Karla Klostermanna v Železné Rudě a MŠ v Kralovicích. Osloveny byly zpočátku také MŠ v Nýrsku, kde však byla nakonec spolupráce vedením škol zamítnuta. Místo toho se vyskytla příležitost spolupracovat právě s MŠ v Kralovicích, což je malé město, které je počtem obyvatel velmi podobné. Města, ve kterých výzkum probíhal, byla vybrána z osobních důvodů a spolupracující MŠ vzhledem k lepší dostupnosti díky přátelským vztahům s některými z pedagogů. Předpokládala jsem tak i větší ochotu a snahu pedagogů při předávání dotazníků rodičům dětí docházejících do MŠ, v níž pracují.

Celkově bylo rozdáno 200 dotazníků, z toho se vrátilo 51 vyplněných z většího města a 50 z menšího města. Dle Soukupa a Rabušice (in Soukup a Kočvarová, 2016, s. 526) by měl být minimální počet respondentů 30-50, pro větší kvalitu 80-100, tudíž je náš výzkumný soubor dostatečně velký, a tak již nebyly oslovovány žádné další MŠ.

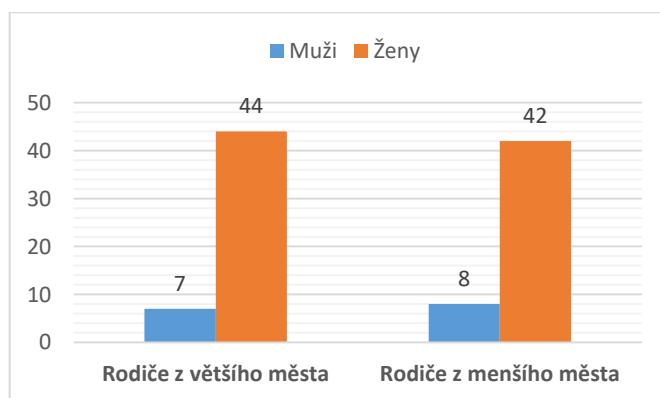
- Charakteristika dle pohlaví respondentů

- a) **Rodiče z většího města**

Rodiče z většího města zastupuje 51 rodičů z města Plzně, z toho 44 (86 %) žen a 7 (14 %) mužů. Podstatně menší počet zastoupení mužů je možný z důvodu, že děti vodí a vyzvedávají z MŠ spíše matky než otcové nebo jsou ženy zodpovědnější a spíše byly ochotné věnovat pár minut vyplnění dotazníku.

- b) **Rodiče z menšího města**

Rodiče z menšího města reprezentuje 50 rodičů z měst Železná Ruda a Kralovice, z toho 42 (84 %) žen a 8 (16 %) mužů.

Graf č. 1 – Pohlaví respondentů

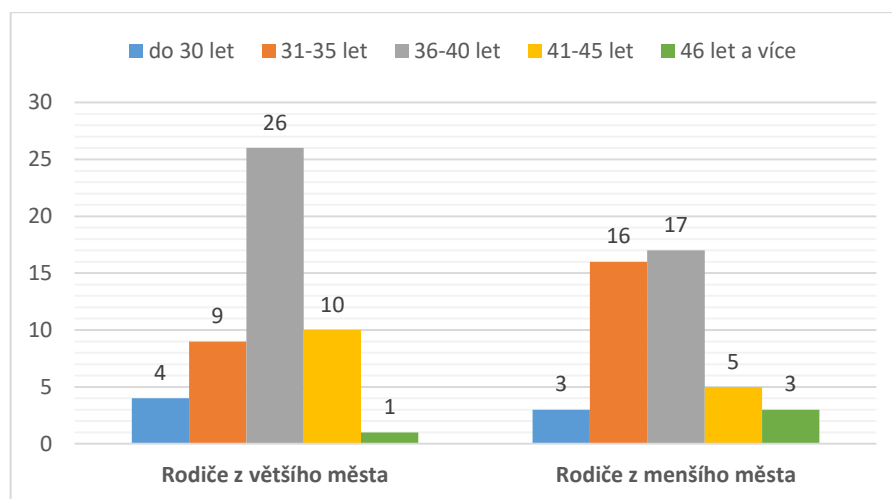
- Charakteristika dle věku respondentů

a) Rodiče z většího města

Věk respondentů z většího města se pohybuje v rozmezí 29-48 let. Průměrný věk činí 38 let. Více než polovina zúčastněných rodičů je ve věku 36–40 let, 20 % mezi 41 a 45 lety, 18 % v rozmezí 31-35 let. Podstatně méně (8 %) je rodičů do 30 let a pouze 1 z rodičů je starší 45 let.

b) Rodiče z menšího města

Věk respondentů z menšího města se pohybuje mezi 28 a 47 lety. Průměrný věk tedy činí 37 let. To je pouze o 1 rok méně, než je tomu u respondentů z většího města. Z grafu vyplývá, že největší zastoupení je rodičů ve věku 36-40 let (39 %) a ve věku 31-35 let (36 %).

Graf č. 2 – Věk respondentů

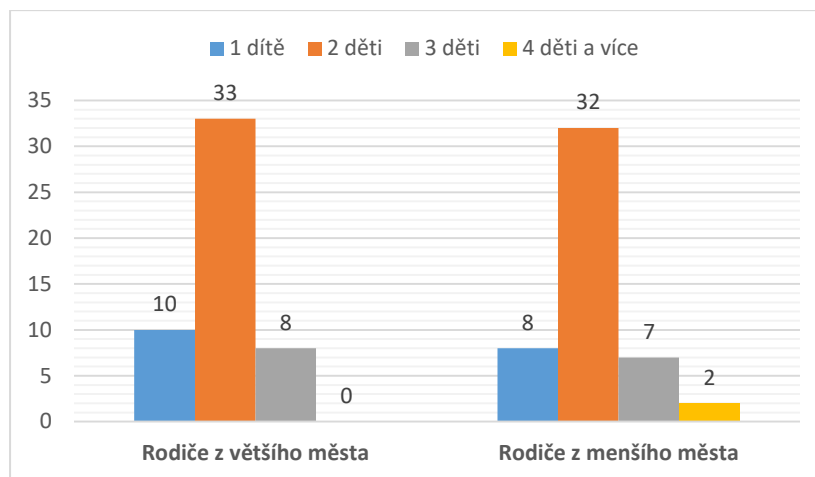
- Charakteristika dle počtu dětí

a) Rodiče z většího města

Nejčastější počet dětí respondentů z většího města jsou 2 děti (65 %). 19 % rodičů má pouze 1 dítě a 3 děti, což je nejvyšší uvedený počet, má 16 % rodičů.

b) Rodiče z menšího města

Ze zúčastněných rodičů z menšího města má 17 % pouze 1 dítě, nejvíce z nich (65 %) má 2 děti, 14 % má 3 děti a 4 % má dokonce 4 a více dětí. Nevím, zda se jedná o mladší či starší sourozence, ale je možné, že někteří z nich mají tedy zkušenosti s více pedagogy MŠ.

Graf č. 3 – Počet dětí respondentů

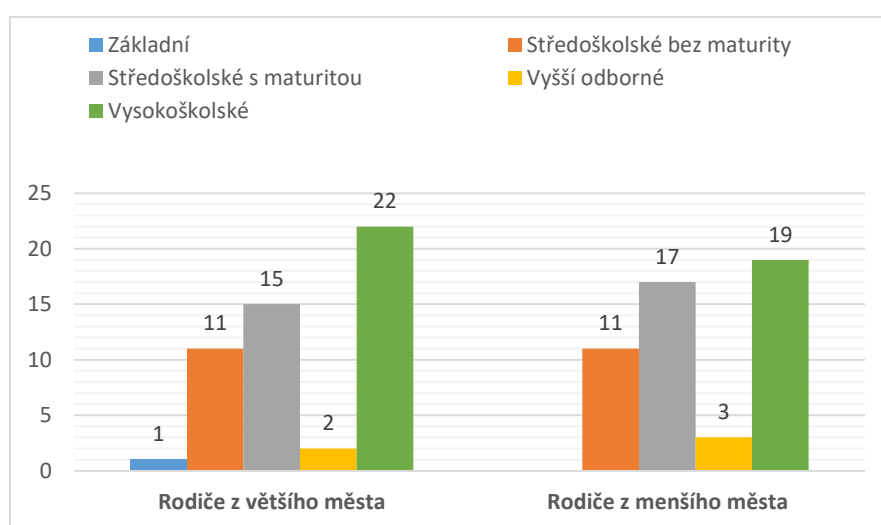
- Charakteristika dle dosaženého vzdělání

a) Rodiče z většího města

Nejvíce rodičů z většího města (43 %) má vysokoškolské vzdělání. 29 % vystudovalo střední školu ukončenou maturitní zkouškou a 22 % střední školu bez maturitní zkoušky. Pouze 4 % absolvovali vyšší odbornou školu a 2 % má jen základní vzdělání.

b) Rodiče z menšího města

Mezi respondenty z menších měst není nikdo pouze se základním vzděláním. Nejnižší dosažené vzdělání je středoškolské bez maturity, zastoupené 22 %. 34 % má středoškolské vzdělání zakončené maturitní zkouškou a 6 % vyšší odborné. Nejvíce respondentů, 38 %, dosáhlo vysokoškolského vzdělání.

Graf č. 4 – Vzdělání respondentů

4. Zjištění

4.1. Odpovědi na výzkumné otázky

VO1: Jak si rodiče z většího města představují ideálního pedagoga mateřské školy?

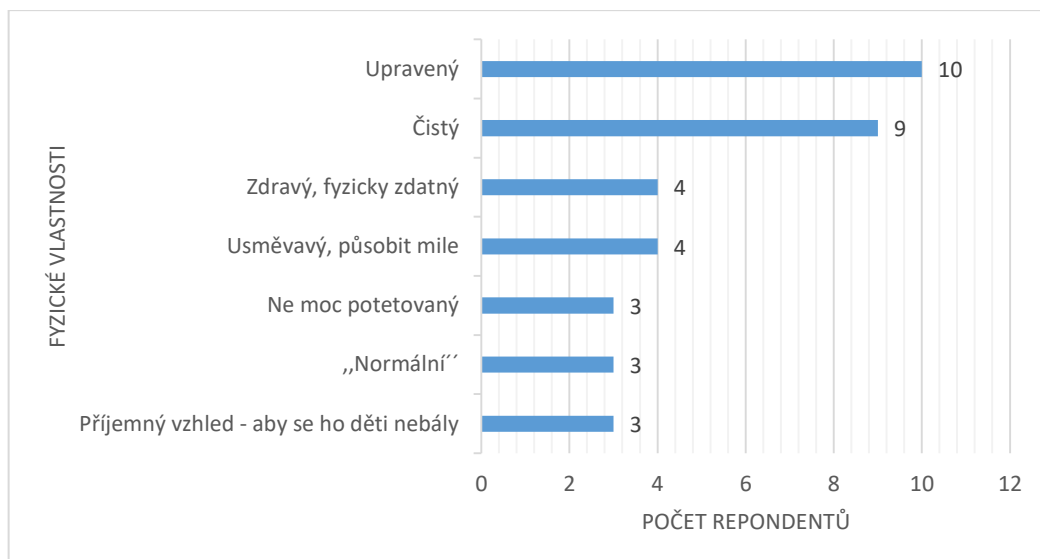
Dle rodičů z většího města **je jedno, jakého je pedagog MŠ pohlaví**. Většina zastává názor, že nezáleží na pohlaví, ale spíše na osobnostních předpokladech, přístupu k dětem nebo na vzdělání. Někteří by dokonce považovali za ideální spolupráci ženy a muže v jedné třídě, jelikož děti potřebují vzor obou. 30 % si myslí, že práci pedagoga MŠ by měly vykonávat především ženy a to z důvodu jejich přirozeného citu k dětem, větší zodpovědnosti, více zkušenostem a děti k nim dle respondentů více tíhnou, protože jsou v tomto mladším věku zvyklé být spíše v kontaktu s maminkou a tetami.

Více než polovině dotazovaných rodičů **nezáleží na věku pedagoga MŠ**. 43 % si představuje pedagoga ve věku 25-45 let, 24 % považuje za ideální věk i 45-60 let a 4 % by nevalil ani věk 18-24 let. Nikdo z nich by však nechtěl pedagoga staršího 60 let.

Dostatečným vzděláním pedagogů MŠ je dle většiny respondentů středoškolské. 33 % požaduje alespoň vyšší odborné vzdělání a 16 % vysokoškolské vzdělání s bakalářským titulem. U otázky, zda má úroveň dosaženého vzdělání vliv na kvalitu práce s dětmi, se názory rozdělují na přibližně stejné skupiny. Převažuje však názor (u 52 %), že **dosažené vzdělání neovlivňuje kvalitu práce s dětmi** a jde spíše o to, jaké má člověk povahové vlastnosti a vztah k dětem. Někteří se domnívají, že je důležitější praxe než vzdělání. Zbylých 48 % respondentů je však opačného názoru a považuje vzdělání za velmi důležité, protože čím vyšší vzdělání pedagog má, tím více znalostí může dětem předat. Ve škole se také naučí různé metody a formy práce s dětmi, osvojí si základy psychologie a získá informace například ohledně práce s RVP PV, efektivní komunikace, řešení problémových situací, pedagogické diagnostiky a práce s dětmi s individuálními vzdělávacími potřebami.

Zúčastněným rodičům **je jedno, jestli má předškolní pedagog své děti nebo je bezdětný**. 12 % má pocit, že by měl v MŠ pracovat někdo, kdo je již sám rodičem, jelikož pak má ty nejlepší zkušenosti s dětmi, které nelze jen tak předat. 6 % respondentů si myslí, že je lepší, když pedagog MŠ vlastní děti nemá.

Dále z dotazníkového šetření vyplývá, že rodičům **nezáleží na fyzickém vzhledu pedagoga MŠ**. 37 % zastává opačný názor. Dle těchto respondentů by měl splňovat tyto požadavky:

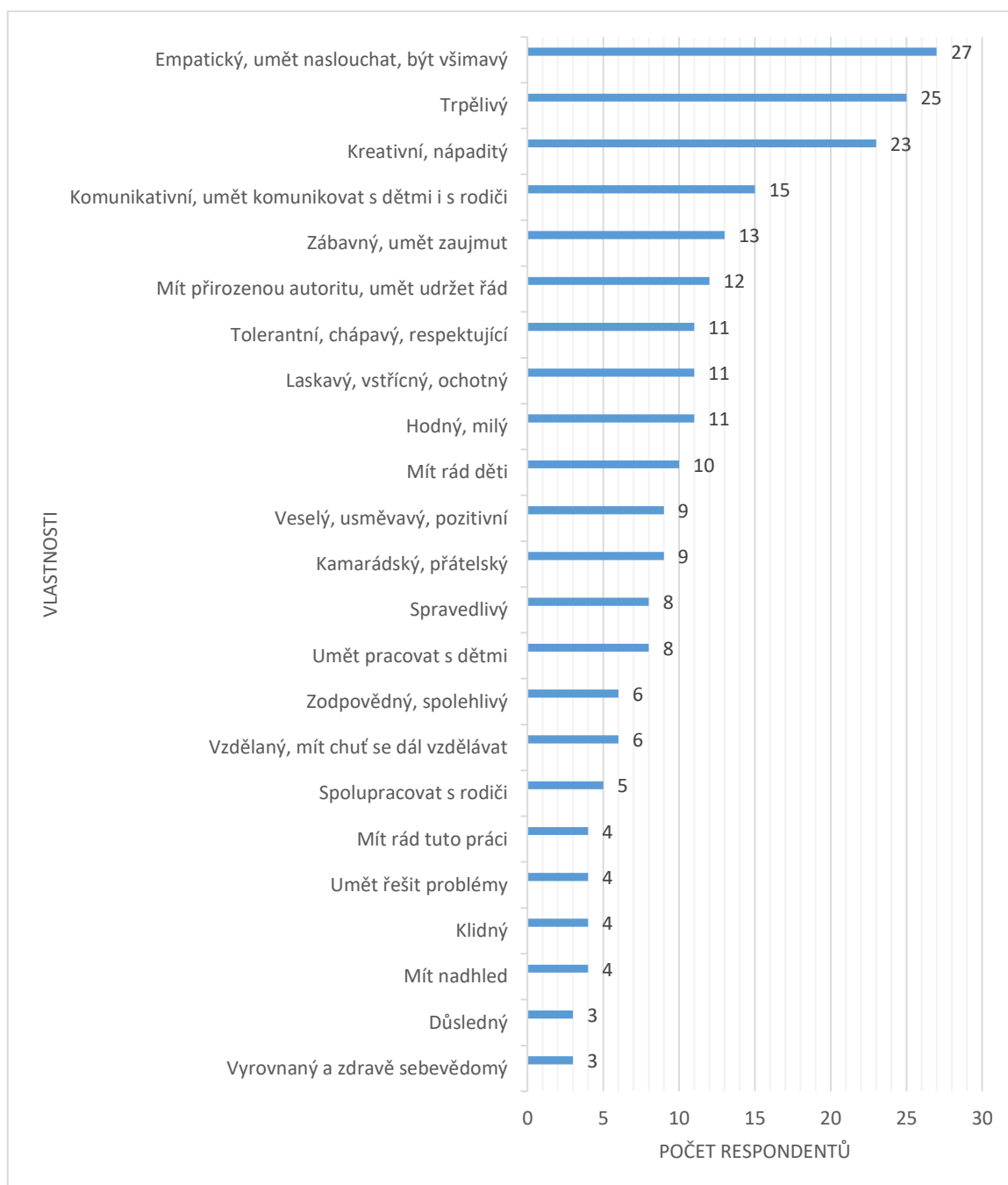

Graf č. 5 – Fyzické vlastnosti pedagoga MŠ dle respondentů z většího města

Z grafu lze říci, že pedagog MŠ by měl být hlavně upravený a čistý, fyzický zdatný, zdravý, usměvavý, ne moc potetovaný a měl by vypadat příjemně, aby se ho děti nebály. U odpovědi „normální“ si prý lze představit člověka, který není příliš extravagantní, neexperimentuje s barvou vlasů aj. 1 z rodičů by rád viděl na pedagogovy především veselé barvy oblečení a 1 uvedl, že u jeho dětí vedou učitelky s dlouhými vlasy. Spousta z nich však vnímá pedagoga MŠ jako vzor předškolních dětí, tudíž se předpokládá, že se k tomu každý pedagog postaví zodpovědně a bude se snažit být co nejlepším vzorem.

Z odpovědí na následující otázku bylo zjištěno, že rodičům z většího města **by nevadilo, kdyby měl pedagog MŠ piercing, tetování nebo dredy**. Někteří z nich však dodávali, že piercingy a tetování musí být v přiměřeném množství nebo ne na příliš viditelných místech. 26 % respondentů zastává názor, že by předškolní pedagog neměl mít dredy, 18 % piercing a nejméně by rodičům (8 %) vadilo tetování.

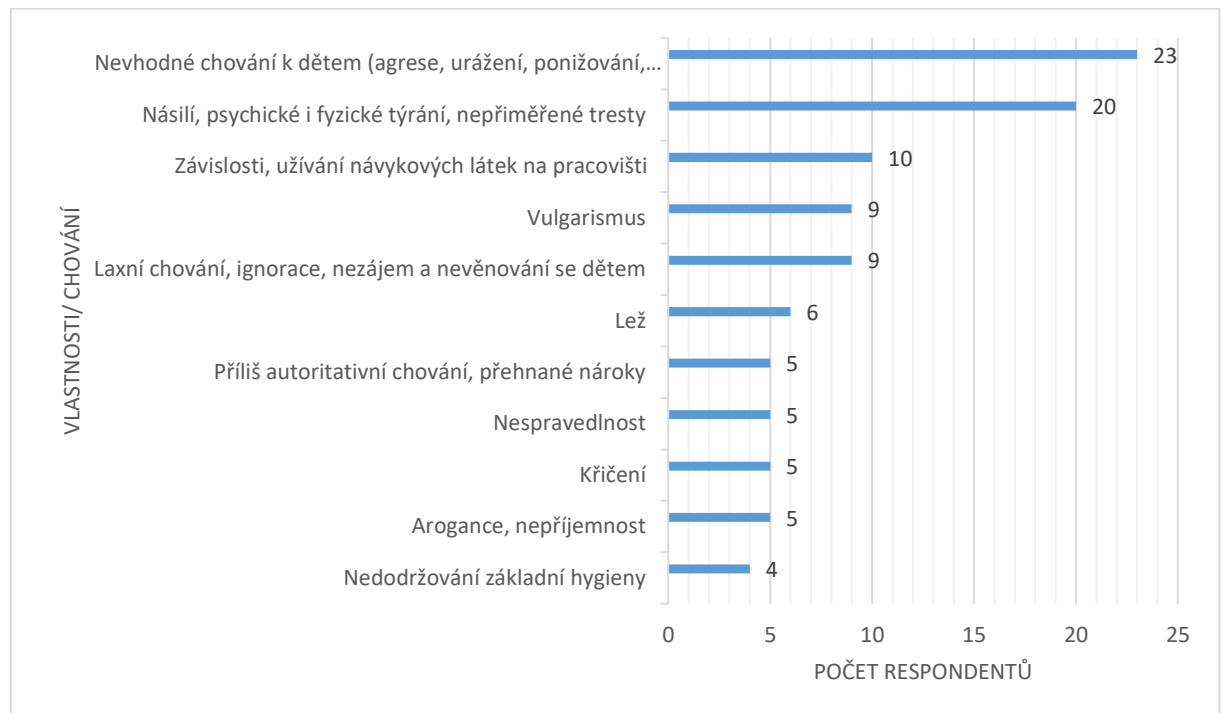
Také bylo zjištěno, že pedagog MŠ by měl být/umět následující:

Graf č. 6 – Vlastnosti pedagoga MŠ dle rodičů z většího města

Někteří respondenti ještě uvedli, že má být: energický, hravý, otevřený, organizačně schopný, talentovaný v nějakém uměleckém oboru, vtipný, chytrý, slušný, inovativní a diskrétní. Měl by mít příjemný hlas a děti by se s ním měly cítit dobře a v bezpečí.

Naopak by rodiče netolerovali:

Graf č. 7- Vlastnosti/ chování, které by rodiče z většího města netolerovali

V odpovědích se méně objevovalo: pomlouvání, porovnávání dětí, nerespektování potřeb dětí, netrpělivost, nespolehlivost, nedostatek empatie, neurotismus, cholerismus, neschopnost zaujmout, nucení do jídla, rasové předsudky, upozorňování na chyby, ale nechválení za úspěchy a názor, že by tuto práci neměl dělat někdo, kdo nemá kladný vztah k dětem nebo někdo jen pro peníze.

Pro rodiče z většího města **není důležité, jaký vede pedagog MŠ život mimo svou práci**. Mnozí z nich k odpovědi doplnili, že však předpokládají, že i v běžném životě půjde o normálního slušného člověka. Také, že by jeho osobní život neměl negativně ovlivňovat kvalitu práce v MŠ. U 12 % rodičů se objevil opačný názor, který však nebyl nijak odůvodněn.

Jako **hlavní roli předškolního pedagoga vidí rodiče „roli pedagoga“** (90 %). Souhlasí tedy s tím, že jeho hlavní funkcí při působení na jejich dítě je ta vzdělávací. U této otázky občas rodiče zaškrtnli více odpovědí, tudíž se 22 % respondentů shoduje také na tom, že rolí pedagoga MŠ je také „náhradní maminka“. 6 % si myslí, že pedagog pouze hlídá děti. Několik rodičů rovněž využilo i možnosti jiné odpovědi. Dle těch má být pedagog MŠ „kamarád“, „teta, se kterou je zábava, dítě jí důvěřuje a má v ní oporu“, „prostředník a koordinátor pro socializaci dětí ve skupině“ a „osoba, která rodině poradí s výchovou dítěte“.

Co se týče komunikace mezi školou a rodinou, 61 % rodičů stačí, když bude dostávat **informace o svém dítěti pouze na požádání**, avšak v případě nějakého problému chtějí být informováni ihned. Zbýlých 39 % vyžaduje pravidelnou informovanost. Naprostá většina respondentů **je spokojená s aktuální komunikací** mezi nimi a mateřskou školou. Pouhá 4 %, což jsou v našem případě 2 respondenti, uvedla, že spokojená není. Důvodem je málo zpětné vazby o dítěti a podávání informací pouze na vyžádání s doprovodem zmatku ze strany pedagoga MŠ.

Další otázka byla zaměřena na to, jaká forma předávání informací rodičům nejvíce vyhovuje. Vybrat mohli maximálně 3 z u vedených možností. 90 % se shoduje na tom, že **nejlepší je komunikovat při předávání dítěte**, 65 % kdykoliv na požádání, 53 % si rádo přečte informace na nástěnce, 28 % na webu či sociálních sítích (někteří rodiče nabídku doplnili ještě o SMS zprávy) a nejméně rodičům (18 %) vyhovují třídní schůzky. S výjimkou 1 respondenta **mají všichni zájem o mimoškolní aktivity** pro děti i rodiče, v rámci kterých mohou s pedagogy prohlubovat vztahy. Převážná část z nich (83 %) by si s nimi **raději vykala**, jelikož je vykání zdvořilejší a udržuje profesionální přístup.

4 respondenti (8 %) jsou s něčím ze strany pedagoga nespokojení. U všech případů jde o nedostatečnou komunikaci a špatnou spolupráci s rodiči.

Poslední a zároveň možná nejtěžší položkou pro rodiče bylo vybrat 1 hlavní důvod, proč jejich dítě do mateřské školy dochází. Respondenti uváděli, že je velmi těžké vybrat jen 1 z možností, jelikož důvodů je více a prolínají se. S 47 % však vítězí **socializace dítěte**, poté rozvíjení dítěte zábavnou formou (31 %) a 14 % získala příprava na docházku do základní školy. Důvody osamostatnění dítěte a navštěvování MŠ z důvodu, aby mohli rodiče chodit do práce, se vyskytly nejméně krát, v obou případech v 6 %.

VO2: Jak si rodiče z menšího města představují ideálního pedagoga mateřské školy?

Rodiče z menšího města by uvítali pedagoga ženského i mužského pohlaví. Tvrdí, že **nezáleží na pohlaví**, ale spíše na vztahu a přístupu k dětem, povahových vlastnostech, uměním zaujmout a na zkušenostech. Respondenti v tomto případě počítali s tím, že ženy do MŠ nepochybně patří, ale komentovali spíše to, proč by jim nevalil ani muž. Muže by jako vzor uvítali zejména u dětí z rozvedených rodin, kde dítěti většinou mužský vzor chybí. 26 % rodičů by však pro své děti chtělo jako pedagoga MŠ ženu, protože si myslí, že má větší cit pro práci s malými dětmi.

U další otázky **dochází k vyrovnanému počtu rodičů, kterým nezáleží na věku osoby, která zastává profesi předškolního pedagoga a rodičů, kteří by měli v MŠ**

raději mladšího pedagoga ve věku 25-45 let. 10 % rodičů označilo za ideální i věk 46-60 let. Nikdo však nevybral věkovou skupinu 18-24 let, ani starší 60 let.

46 % rodičů z menšího města považuje za **dostatečné vzdělání pedagoga MŠ středoškolské**. 28 % by bylo raději, kdyby měl pedagog vysokoškolské vzdělání s bakalářským titulem. 22 % požaduje alespoň vyšší odborné vzdělání a pouze 4 % (2 respondenti) si myslí, že by pedagog MŠ měl mít vystudovanou vysokou školu s magisterským titulem. Více než polovina respondentů se domnívá, že **úroveň dosaženého vzdělání nesouvisí s kvalitou práce s dětmi**. Kvalitu práce si spojují spíše s přístupem k dětem, povahou člověka, zkušenostmi a z části s talentem. Zbýlých 44 % jsou opačného názoru, protože bez vzdělání by pedagog nevěděl, jak efektivně pracovat s dětmi, jak spolupracovat s rodiči, chyběly by mu základy psychologie dítěte a jiné důležité znalosti.

U pedagoga MŠ **nezáleží, zda je již rodičem nebo je bezdětný**. 16 % rodičů si představuje pedagoga, který má zkušenosti se svými dětmi, jelikož umí lépe zvládat období vzdoru, dětskou agresi apod. 1 respondent uvedl, že by předškolní pedagog své děti mít neměl.

Dle většiny (74 %) rodičů z menšího města **nezáleží na fyzickém vzhledu pedagoga**. Ti, co jsou názoru, že na něm záleží, uváděli, že by měl vypadat takto:

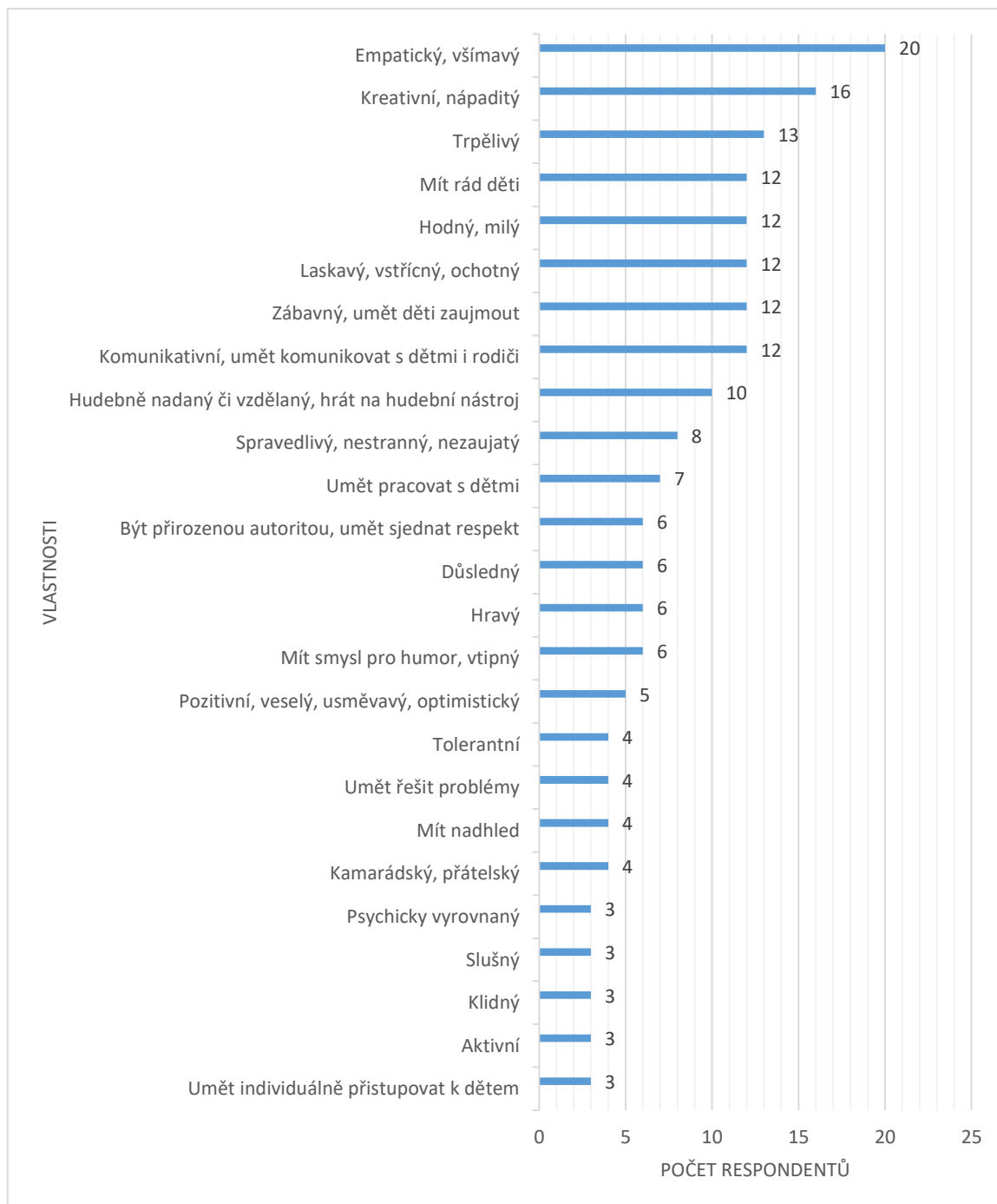
Graf č. 8 – Fyzické vlastnosti pedagoga dle rodičů z menšího města

Můžeme vidět, že pedagog má být především fyzicky zdatný, zdravý a fit. Má chodit čistý a upravený, působit příjemně, aby se ho děti nebály a chodit slušně oblečený. Rodiče se shodují, že má o sebe pedagog dbát a být správným vzorem pro děti.

Přesně polovině zúčastněných rodičů by **nevadilo, kdyby měl předškolní pedagog piercing, tetování nebo dredy**. Nejvíce rodičů (44 %) by netrpělo dredy. Někteří (10 %) by nechtěli ani pedagoga s piercingem a našli se i 4 % (2) rodičů, kterým by vadilo i tetování.

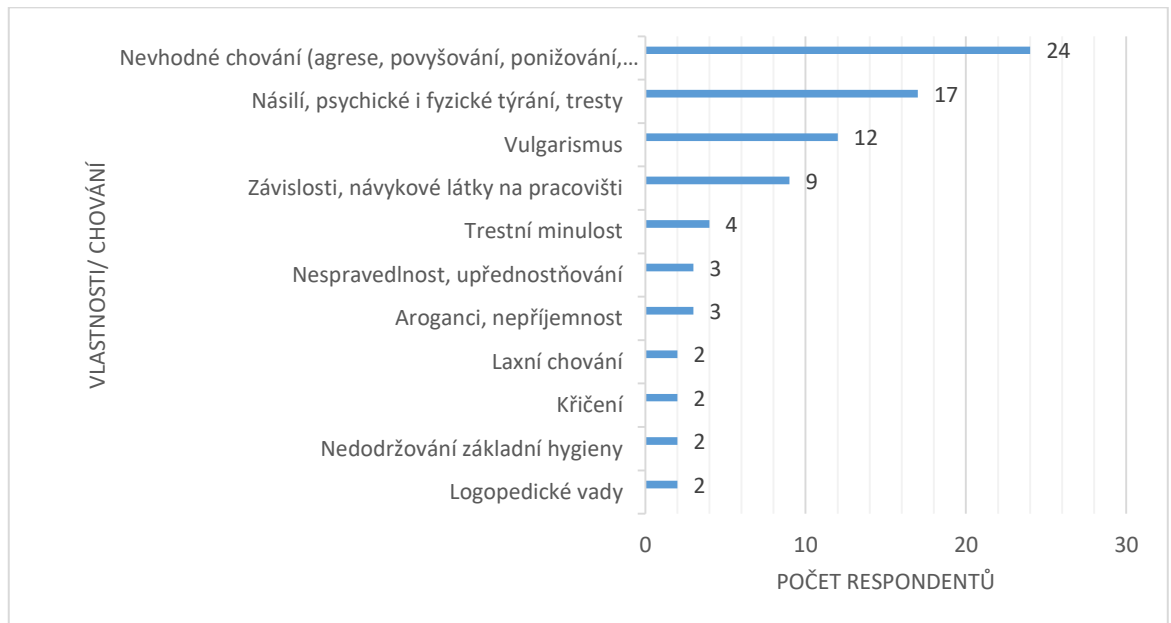
Dále bylo zjišťováno, jaké by měl mít pedagog MŠ **vlastnosti a co by měl umět**. Nejčastěji se objevovaly tyto odpovědi:

Graf č. 9 – Vlastnosti pedagoga MŠ dle rodičů z menšího města

Někteří rodiče ještě uváděli následující odpovědi: umět spolupracovat s rodiči, být pohotový, všímavý, všestranný, ovládat výtvarné a jazykové dovednosti, rozvíjet u dětí pozitivní vztah ke sportu, být zručný, otevřený, ochotný k dalšímu sebevzdělávání, mít rád tuto práci, být lidský, být dobrým vzorem, jít příkladem a připravit děti na zápis do ZŠ.

Naopak by rodiče z menšího města **netolerovali**:

Graf č. 10- Vlastnosti/ chování, které by rodiče z menšího města netolerovali

Další vlastnosti, které se objevily v odpovědích, avšak jen zřídka, jsou nespolehlivost, netrpělivost, přehnané nároky na děti, psychická nevyrovnanost, nedostatek empatie, žádný vztah k dětem nebo naopak pedofilie, přehlížení šikany a syndrom vyhoření.

Pro 62 % dotazovaných **není důležité, jaký vede pedagog život mimo práci**, hlavně, aby odváděl kvalitní práci ve škole. Pro ostatní to důležité je. Nikdo z nich však nevedl důvod.

Hlavní role pedagoga MŠ je dle rodičů z menšího města jednoznačně (92 %) **role „pedagog“**, tedy má především vzdělávací funkci. 12 % si myslí, že pedagog zastává i roli „náhradní maminky“ a to především v nižším předškolním věku. Nízké procento označilo i roli „hlídání dětí“ a „kamarád“.

62 % respondentů **chce být pravidelně informováno o svém dítěti**. Ostatním stačí podávat informace na požádání. Kromě 6 % (3) respondentů **jsou rodiče spokojeni s komunikací**, která probíhá mezi nimi a mateřskou školou. Nespokojenost se objevuje ohledně množství informací o svém dítěti, které rodiče považují za nedostatečné. Jeden z nich by dokonce uvítal častější třídní schůzky, klidně i jednou za čtvrt roku. Z nabídnutých možností zaškrtno nejvíce rodičů (76 %), že jim **vyhovuje předávání informací při předávání dítěte**. 68 % se rádo informuje kdykoliv na požádání, 42 % si přečte informace na nástěnce, 38 % na webových stránkách či sociálních sítích a stejnému procentu rodičů vyhovují třídní schůzky. Většina rodičů (76 %) **má zájem o mimoškolní aktivity** pro děti i rodiče, v rámci kterých můžou prohlubovat vztahy s pedagogy.

24 % o to zájem nemá. 68 % **by si raději s pedagogem vykalo**, ostatní by preferovali tykání. Někteří rodiče se nemohli rozhodnout a chyběla jim varianta „nevím”.

Rodiče z menšího města **jsou naprosto spokojení se vším, co se jejich pedagoga v mateřské škole týče**. Výjimku tvoří 8% z nich, jež postrádá větší informovanost z vlastní iniciativy pedagoga, větší zájem o informace o domácím prostředí dítěte, častější mimoškolní aktivity a pestřejší program v přírodě či pořádání výletů mimo budovu školy.

Důvodem docházky do MŠ dětí z menšího města je především (ze 45 %) socializace dítěte, poté rozvíjení dítěte zábavnou formou (26 %), příprava dítěte na ZŠ (19 %) a nepříliš velká část rodičů dává děti do MŠ kvůli osamostatnění, a aby mohli chodit do svého zaměstnání.

4.2. Vyhodnocení hypotéz

H1: Otcové si představují jako pedagogy v mateřských školách spíše ženy.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 7 mužů z většího města a 8 mužů z menšího města. Celkem tedy 15 otců. 8 z nich (53 %) by pro své děti chtělo jako pedagoga MŠ spíše osobu ženského pohlaví. Ženy mají dle jejich názoru větší cit k dětem, více zkušeností s dětmi a jsou zodpovědnější. Ostatním mužům je jedno, jakého pohlaví pedagog MŠ je. To argumentují tím, že děti potřebují vzor obou pohlaví stejně tak jako doma.

- Protože pedagoga ženského pohlaví preferuje více než polovina otců, **tato hypotéza byla potvrzena**. Vzhledem k tomu, že však došlo k nízké spolupráci mužů, a tudíž jsem pracovala s velmi nízkým počtem respondentů, nejsou mé výsledky objektivní.

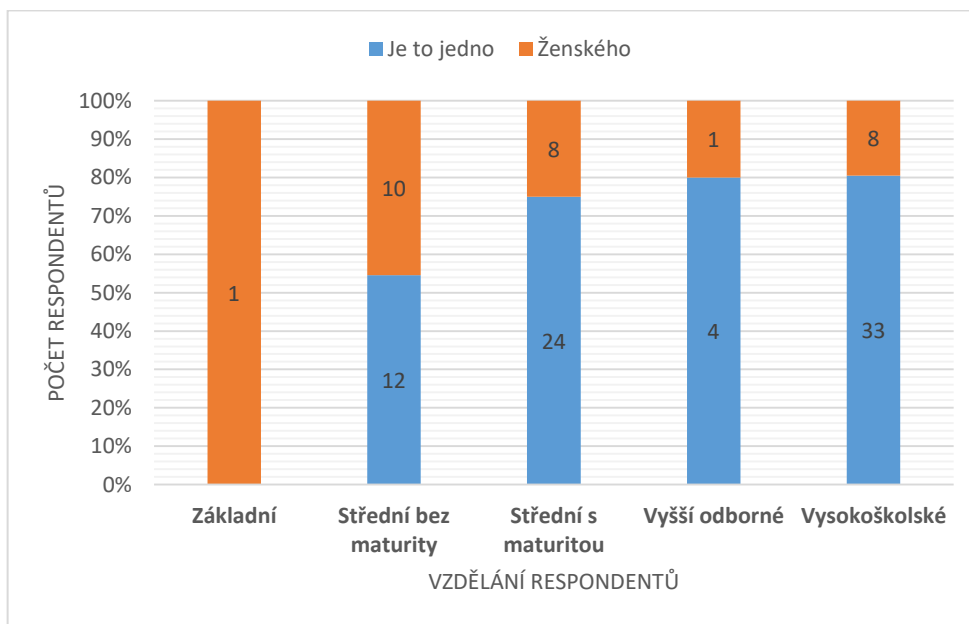
H2: Potřeby osobnosti a vzdělání pedagoga MŠ nejsou nijak ovlivněny vzděláním respondentů.

K vyhodnocení této hypotézy byly použity otázky dotazníku č. 1, 2, 3, 6 a 7, přičemž se pracovalo s daty o dosaženém vzdělání respondentů. Jelikož je mezi respondenty pouze 1 se základním vzděláním, byla tato úroveň vzdělání z testování vynechána. V grafech je však pro zvědavost ponechána. Pro posouzení pravdivosti dané hypotézy byla uplatněna statistická metoda vyhodnocení, známá pod jménem jednoduchá analýza rozptylu neboli jednofaktorová ANOVA, která byla provedena v programu Microsoft Excel. Aby mohla být tato metoda uskutečněna, musely být odpovědím přiřazeny číselné kódy. Tyto kódy byly vypsány podle jednotlivých úrovní vzdělání a pomocí ANOVY byla vygenerována pravděpodobnostní p-hodnota, která je v tomto

případě klíčová. Pokud p-hodnota vyjde více než 0,05, nemůže být zamítnuta nulová (základní) hypotéza, jež předpokládá, že průměry ve všech skupinách jsou stejné (tzn. požadavky na pedagoga MŠ se dle úrovně vzdělání neliší). Pokud však vyjde p-hodnota nižší než 0,05, přijme se alternativní hypotéza, která předpokládá, že průměry mezi všemi skupinami nejsou stejné (respondenti s různým vzděláním mají rozdílné požadavky).

a) Vyhodnocení otázky č. 1 – Pohlaví pedagoga MŠ

V grafu č. 11, který je zaměřený na otázku č. 1, týkající se pohlaví pedagoga MŠ, lze vidět, že u vysokoškolsky vzdělaných respondentů výrazně převažuje názor, že na pohlaví nezáleží. Stejně tak u respondentů se středním vzděláním s maturitou a vyšším odborným vzděláním. U rodičů se středním vzděláním bez maturity také převládá odpověď „je to jedno“, avšak ne tolik. Základní vzdělání má pouze 1 respondent, který by v MŠ viděl raději jen osobu ženského pohlaví.

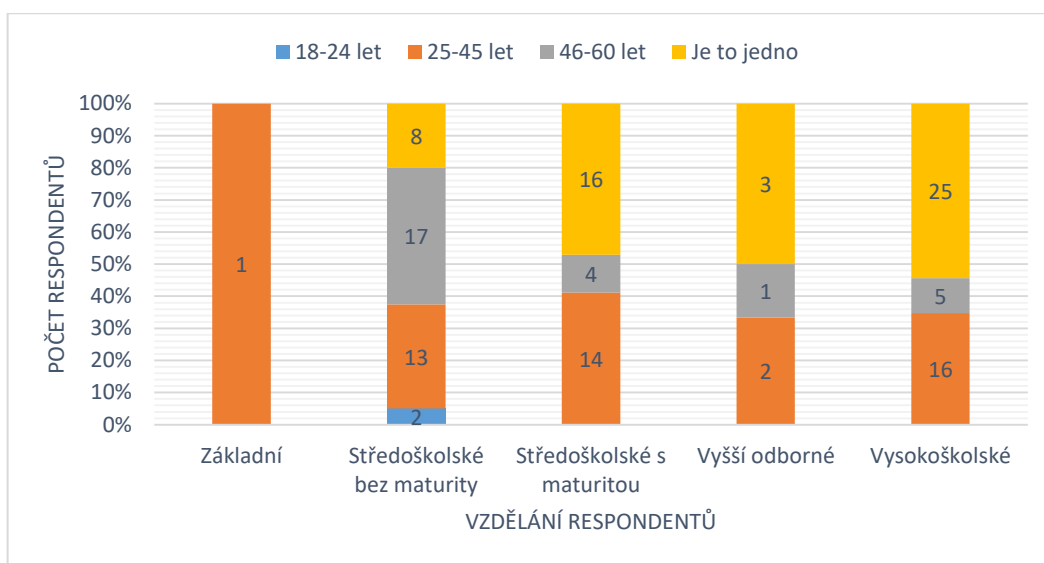

Graf č. 11 – Pohlaví pedagoga MŠ dle respondentů různého vzdělání

- Při statistickém vyhodnocování této otázky bylo pracováno s odpověďmi „je to jedno” = 0 a „ženského” = 1.
- P-hodnota = 0,11 > 0,05
- Nulová hypotéza, která předpokládá, že **požadavky na věk pedagoga MŠ se dle dosaženého vzdělání respondentů neliší**, nemůže být zamítnuta.

b) Vyhodnocení otázky č. 2 – Věk pedagoga MŠ

Dále jsem se zaměřila na rozdíl v představách o věku pedagoga MŠ. Vysokoškolsky vzdělaným rodičům na věku spíše nezáleží, menší část z nich si představuje mladší osobu ve věku 25-45 let a nejméně z nich označilo jako vyhovující i věk 46-60 let. Stejně tak je tomu u respondentů s vyšším odborným a středoškolským vzděláním s maturitou. Podle respondentů se středním vzděláním bez maturity je ideální věk 46-60 let, poté 25-45 let. Méně z nich na věku nezáleží a 2 by vyhovoval i věk 18-24 let.

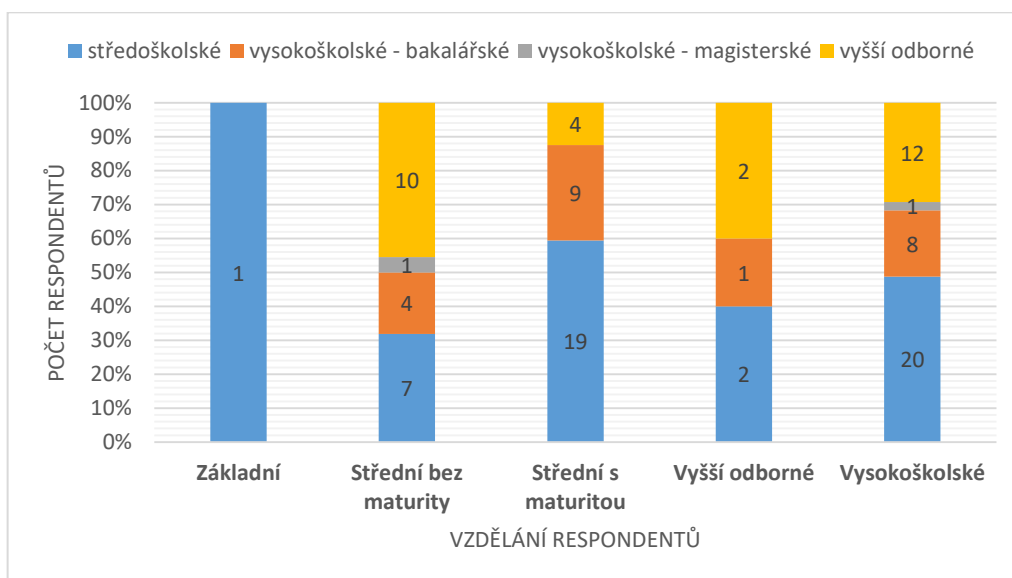
Graf č. 12 – Věk pedagoga MŠ dle respondentů různého vzdělání

- Při statistickém vyhodnocování této otázky bylo pracováno s odpověďmi „nezáleží na věku” = 0 a „záleží na věku” = 1.
- P-hodnota = 0,31 > 0,05
- Nulová hypotéza, která předpokládá, že **požadavky na věk pedagoga MŠ se dle dosaženého vzdělání respondentů neliší**, nemůže být zamítnuta.

c) Vyhodnocení otázky č. 3 – Vzdělání pedagoga MŠ

Názory na vzdělání předškolních pedagogů jsou pestré. Pro rodiče všech úrovní dosaženého vzdělání je dostatečným vzděláním pedagogů MŠ středoškolské, s výjimkou rodičů, jež mají vystudovanou střední školu bez maturity, vyžadujících alespoň vyšší odborné vzdělání. Pro ostatní rodiče bez maturity je přijatelným středoškolské vzdělání, pro menší část pak vysokoškolské bakalářské a 1 by upřednostnil pedagoga s magisterským titulem.

U rodičů s vysokoškolským, vyšším odborným a středním vzděláním bez maturity je druhým přijatelným vzděláním pedagogů vyšší odborné vzdělání, poté vysokoškolské bakalářské a pouze 1 rodič by si představoval vysokoškolsky vzdělaného pedagoga MŠ s magisterským titulem.

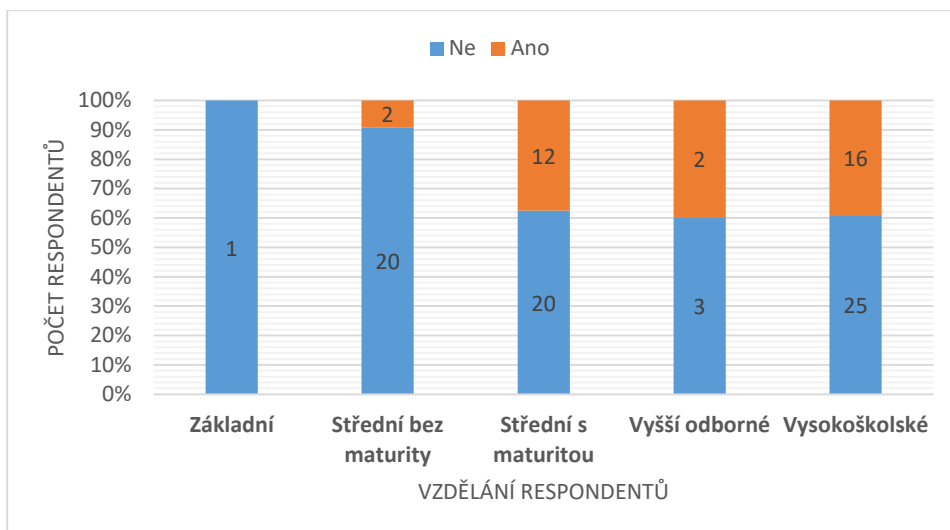

Graf č. 13 – Vzdělání pedagoga MŠ dle respondentů různého vzdělání

- Při statistickém vyhodnocování této otázky bylo pracováno s odpověďmi „stredoškolské“ = 4, „vyšší odborné a bakalářské“ = 7 a „magisterské“ = 9. Jako číselné kódy byly použity počty let, které pedagog strávil pedagogickým vzděláváním.
- P-hodnota = 0,20 > 0,05
- Nulová hypotéza, která předpokládá, že **požadavky na vzdělání pedagoga MŠ se dle dosaženého vzdělání respondentů neliší**, nemůže být zamítnuta.

d) Vyhodnocení otázky č. 6 – Fyzický vzhled pedagoga MŠ

U otázky, zda je důležitý fyzický vzhled pedagoga MŠ, dochází celkem ke shodě odpovědí dle různého vzdělání. Všechny skupiny daných vzdělání více uváděly, že na fyzickém vzhledu nezáleží. Avšak u respondentů se střední školou bez maturity je obrovský rozdíl mezi počtem odpovědí „ano“ a „ne“, přičemž „ano“ odpověděli pouze 2 rodiče.

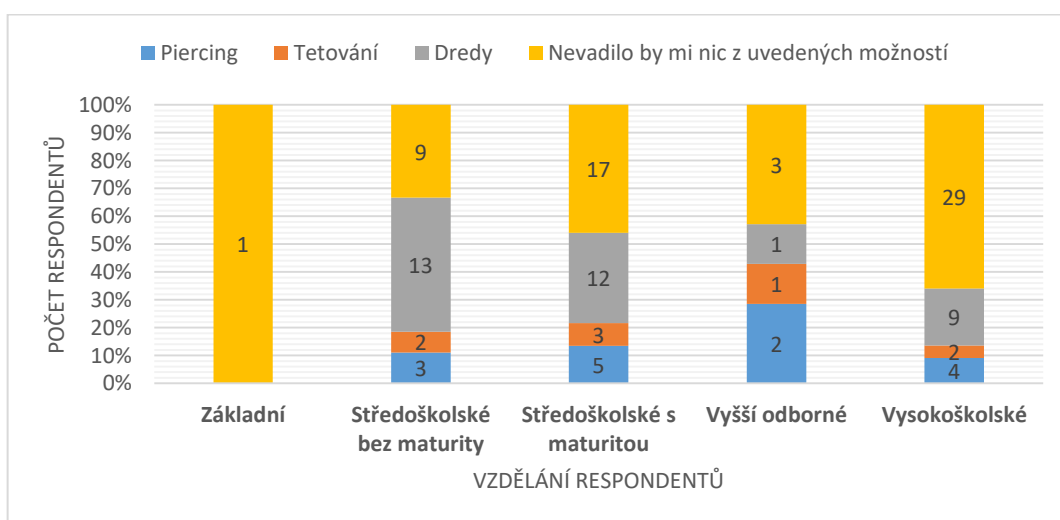

Graf č. 14 – Důležitost fyzického vzhledu pedagoga MŠ dle respondentů různého vzdělání

- Při statistickém vyhodnocování této otázky bylo pracováno s odpověďmi „ne“ = 0, „ano“ = 1 a
- P-hodnota = 0,10 > 0,05
- Nulová hypotéza, která předpokládá, že **požadavky na fyzický vzhled pedagoga MŠ se dle dosaženého vzdělání respondentů neliší**, nemůže být zamítnuta.

e) Vyhodnocení otázky č. 7 – Tolerance piercingu, tetování a dredů

Rodiče vysokoškolsky vzdělaní a rodiče s maturitou se zde velmi shodují. Největšímu počtu z nich by nevadil pedagog s piercingem, tetováním, ani dredy. Menší části by vadily hlavně dredy, poté piercing a nejméně tetování. U respondentů z vyšší odborné školy je to stejně tak, jen tetování a dredy mají stejný počet hlasů. Z rodičů s maturitou více respondentů uvedlo, že by netolerovalo dredy.

Graf č. 15 – Tolerance piercingu, tetování a dredů u pedagoga MŠ rodiči různého vzdělání

- Při statistickém vyhodnocování této otázky bylo pracováno s odpověďmi „nevadí nic“ = 0 a „něco vadí“ = 1.
  - P-hodnota = 0,13 > 0,05
  - Nulová hypotéza, která předpokládá, že **tolerance piercingu, tetování a dredů u pedagoga MŠ se dle dosaženého vzdělání respondentů neliší**, nemůže být zamítnuta.
- Vzhledem k tomu, že u všech vyhodnocovaných otázek nelze zamítnout nulové hypotézy, které předpokládají, že se požadavky na pedagoga MŠ neliší dle vzdělání respondentů, je **H2: „Potřeby osobnosti a vzdělání pedagoga MŠ nejsou nijak ovlivněny vzděláním respondentů“ potvrzena**. Ve všech případech však nejsem příliš daleko od hladiny významnosti, která by hypotézu zamítla.

H3: Rodiče z většího města zastávají názor, že pedagog MŠ má děti všeobecně vzdělávat a rozvíjet, nikoliv nahrazovat roli matky.

K posouzení této hypotézy sloužila v dotazníku otázka č. 11 - „Jaká je podle Vás hlavní role pedagoga MŠ při působení na děti?“. Z odpovědí vyplývá, že rodiče z většího města vidí roli pedagoga jednoznačně jako roli „pedagog“, tedy že má především vzdělávací funkci. Na tom se shoduje 45 rodičů z 51 (90 %). 11 dotazovaných rodičů (22 %) si myslí, že pedagog MŠ má hlavně nahrazovat roli maminky.

- **Tato hypotéza byla potvrzena.**

H4: Rodiče z menšího města zastávají názor, že pedagog MŠ má děti všeobecně vzdělávat a rozvíjet, nikoliv nahrazovat roli matky.

Tato hypotéza byla posuzována taktéž podle odpovědí na otázku č. 11 - „Jaká je podle Vás hlavní role pedagoga MŠ při působení na děti?“. Rodiče z menšího města zastávají názor, že pedagog MŠ má hlavně vzdělávací funkci, a tudíž 46 rodičů z 50 (92 %) označilo jako nejdůležitější roli „pedagog“. Pouze 6 respondentů (12 %) se domnívá, že předškolní pedagog má především zastávat roli „náhradní maminky“.

- **Tato hypotéza byla potvrzena.**

5. Diskuse

Díky výzkumnému šetření, které bylo realizováno formou dotazníků, bylo zjištěno, jakého si rodiče dětí předškolního věku představují ideálního pedagoga mateřské školy. Tento ideál byl zkoumán z hlediska místa bydliště rodičů – bydliště ve větším a menším městě Plzeňského kraje. Výzkum byl realizován konkrétně ve městě Plzeň, která svým počtem obyvatel převyšující 171 000, zastupuje větší město, v Železné Rudě s přibližně 1 600 obyvateli a Kralovicích s přibližným počtem 3 400 obyvatel, jež zastupují menší města. Vzhledem ke stanovenému cíli, zjistit, zda právě místo bydliště tyto představy rodičů ovlivňuje, a zda se tyto představy liší, byly položeny 2 výzkumné otázky - VO1: „**Jak si rodiče z většího města představují ideálního pedagoga mateřské školy?**“ a VO2: „**Jak si rodiče z menšího města představují ideálního pedagoga mateřské školy?**“.

Dle výsledků je oběma skupinám rodičů jedno, jakého je pedagog MŠ pohlaví a věku. U rodičů z menšího města si však stejný počet rodičů představuje spíše mladšího pedagoga ve věku 25-45 let. Obě skupiny se také shodují, že pro předškolního pedagoga je dostačující středoškolské vzdělání, a že úroveň dosaženého vzdělání neovlivňuje kvalitu práce s dětmi. Dále se objevuje shodný názor rodičů, že nezáleží na tom, zda je pedagog MŠ již rodičem nebo je bezdětný. Také je v obou skupinách nejvíce rodičů, kterým nezáleží na fyzickém vzhledu pedagoga MŠ. Ti, jimž na vzhledu záleží a pochází z většího města, chtějí, aby byl pedagog především čistý a upravený. Pro respondenty z menšího města je nejvíce důležitá fyzická zdatnost a zdraví pedagoga. Počtem se to však liší pouze nepatrně. I v tomto případě tedy lze říci, že se respondenti obou skupin shodují. Totožný názor se objevuje také v případě tolerance piercingu, tetování a dredů, kde převažuje největší počet respondentů, kterým by nevadilo nic ze zmíněného. U rodičů z většího města se však jedná o 67 %, přičemž jen 26 % by vadily dredy, 18 % piercing a 8 % tetování. U rodičů z menšího města jde pouze o 50 % a větší procento by netolerovalo dredy (44 %), 10 % piercing a 4 % tetování. Lze tedy konstatovat, že rodiče z menšího města jsou méně ochotní tolerovat v MŠ pedagoga s dredy než rodiče z většího města.

Výše zmíněné výsledky mohou porovnat s výsledky výzkumného šetření Čermákové (2020), ve kterých převažoval větší počet rodičů, kterým nezáleželo na věku pedagoga MŠ a zároveň většině rodičů záleželo na jeho fyzickém vzhledu. Co se týče věku, byly získány stejné výsledky, avšak na fyzický vzhled měli nyní rodiče opačný názor.

Rozcházejím se také v porovnání s výzkumem Šmelové (2005), která zjistila, že většina rodičů dětí předškolního věku si myslí, že dosažené vzdělání pedagogů MŠ má velký vliv na kvalitu jejich práce, zatímco v mém šetření jsem došla k protichůdnému mínění. Neshoda v uvedených názorech může být způsobena realizováním výzkumu v jiných krajích, kde mají rodiče jiné představy. Zároveň ve výzkumu Šmelové, který probíhal již v roce 2005, nemusí výsledky odpovídat aktuálním názorům dnešních rodičů. Co se týče úrovně dosaženého vzdělání, v první kapitole zmiňuji doporučení z Bílé knihy, o kterém píše ve své publikaci Svobodová a kol. (2010, s. 19), kde se radí, že předškolní pedagogové by měli vystudovat alespoň vysokoškolské bakalářské studium. Vhodné je, dle Horké a Syslové (2011, s. 82), též vzhledem k náročnosti požadavků RVP PV. Zúčastnění rodiče jsou však názoru, že stačí pouze středoškolské vzdělání. Práce Černé (2020) potvrzuje informaci, že dle rodičů nemusí být pedagog MŠ sám rodičem.

Další otázky byly zaměřené na to, jaký by měl pedagog MŠ být, co by měl umět, a jaký by naopak být neměl. Dle grafů č. 6 a 9 je patrné, že rodiče obou skupin mají v tomto případě téměř stejné požadavky. Pedagog MŠ by měl být empatický, kreativní, trpělivý, hodný, laskavý, zábavný, spravedlivý, důsledný, tolerantní, hravý, veselý, komunikativní, kamarádský, měl by mít rád děti a umět s nimi pracovat, být přirozenou autoritou, hudebně nadaný či vzdělaný a hrát na hudební nástroj, umět řešit problémy a další. V grafech č. 7 a 10 můžeme vidět také totožné požadavky obou skupin zúčastněných rodičů. Rodiče by netolerovali: nevhodné chování k dětem (hrubost, agrese, urážení, ponižování, posmívání aj.), násilí, nepřiměřené tresty a fyzické i psychické týrání, vulgarismus, závislosti či užívání návykových látek na pracovišti, laxní chování, lhaní, křičení, přehnané nároky na děti, aroganci a nedodržování základních hygienických návyků. Respondenti z většího města zmiňovali také například rasové předsudky a nucení do jídla. U respondentů z menšího města se objevila v odpovědích kupříkladu i trestní minulost a logopedické vady.

Téměř ke stejným vlastnostem, ideálním pro pedagoga MŠ, došla ve své práci Čermáková (2015), kde rodiče uváděli: trpělivost, komunikativnost, toleranci, empatii, spravedlivost, zodpovědnost, upřímnost ve vztahu k dítěti, smysl pro humor a přirozenou autoritu. Vlastnosti, které by rodiče netolerovali, se shodují s vlastnostmi, ke kterým došla ve svém výzkumu Černá (2020). Rodiče v jejím dotazníkovém šetření uváděli nespolehlivost, nespravedlnost, agresivitu, aroganci, vulgaritu, zlost, lenost a hrubost. Pokud bych porovnávala preferované vlastnosti s typologiemi osobnosti uvedenými v první

kapitole práce, lze říci, že si rodiče představují spíše pedagoga paidotropa s temperamentem flegmatika či sangvinika, extrovertní povahou a psychickou stabilitou.

Dále není pro rodiče obou skupin důležité, jaký vede pedagog MŠ život mimo práci a shoduje se také názor, že hlavní role předškolního pedagoga je být „pedagog“, neboť má především vzdělávací funkci. Zde se také shodují s výsledkem výzkumného šetření Čermákové (2015), ze kterého vyplynulo, že rodiče vidí roli „pedagog“ jako nejdůležitější.

Kde se názory rodičů velmi rozcházejí, je u problematiky pravidelnosti informování o dítěti. Rodičům z většího města stačí dostávat tyto informace pouze na požádání, kdežto rodiče z menšího města požadují pravidelné informování ze strany pedagoga. Jak je však již zmíněno ve druhé kapitole, dle Syslové (2005) by v rámci spolupráce pedagoga a rodičů mělo docházet k pravidelnému předávání informací o dítěti. Přes to, že se názory na pravidelnost liší, jsou rodiče z obou typů měst s komunikací v jejich MŠ spokojeni. Nejvíce jim vyhovuje komunikace při předávání dítěte, poté informování kdykoliv na požádání, dále informace na nástěnce, méně na webových stránkách či sociálních sítích a na třídních schůzkách. Většina rodičů má zájem o mimoškolní aktivity, v rámci kterých lze prohlubovat vztahy s pedagogy. Rodičů, kteří o ně zájem nemají, je však více z menšího města. V již zmiňovaném výzkumném šetření Černé (2020) bylo také zjištěno, že rodiče mají zájem o mimoškolní volnočasové aktivity pro děti.

Obě skupiny rodičů by si s pedagogem v MŠ raději vykaty a u obou je většina rodičů ze strany pedagoga se vším spokojená. Kovaříková (2017) ve své práci došla též k závěru, že je pro rodiče lepší si s předškolním pedagogem vykat. U poslední otázky dochází u rodičů také ke shodě odpovědí, kdy nejčastějším důvodem docházky dětí do MŠ je socializace dítěte, poté rozvíjení dítěte zábavnou formou, méně příprava dítěte na ZŠ a nejméně častým důvodem je osamostatnění dítěte a docházka rodičů do zaměstnání. Ovládat prostředky vedoucí k socializaci dětí je součástí sociální, psychosociální a komunikační kompetence, která se objevuje v klasifikaci kompetencí předškolního pedagoga Vašutové (in Horká a Syslová, 2011, s. 86-87).

Kromě odpovědí na výzkumné otázky zaměřených na ideálního pedagoga MŠ očima rodičů žijících ve větším a menším městě Plzeňského kraje došlo také k vyhodnocení 4 stanovených hypotéz. První z nich byla stanovena vzhledem k faktům zjištěným v bakalářské práci Koutné (2011) s názvem „Očekávání rodičů předškoláků od role učitelky v mateřské škole“, kde bylo zjišťováno, zda má na požadavky kladené na pedagoga MŠ vliv také pohlaví rodiče. Dle odpovědí si žádný z dotazovaných mužů

neprál v MŠ učitele muže. Předpokládala jsem tedy, že (**H1**) **otcové si představují jako pedagogy MŠ spíše ženy**. Jelikož se mého výzkumného šetření zúčastnilo velmi málo mužů, výsledky nelze brát objektivně, avšak v tomto případě byla tato hypotéza potvrzena. Tvrzení potvrzuje i výzkum Kovaříkové (2018) zabývající se tématem „Ideální pedagog MŠ očima rodičů“, kde můžeme vidět, že zúčastnění muži také preferovali pedagoga MŠ ženského pohlaví. Důvodem, proč tomu tak je, může být představa mužů, že žena, která má přirozený mateřský pud, se k malým dětem hodí více než muž. Zároveň je možné, že si sami nedovedou představit pracovat s dětmi v MŠ, a proto si jako předškolního pedagoga nedokáží představit ani jiného muže. To je dáno i tím, že v MŠ pracují muži opravdu ojediněle, i když se dle analýzy ČSÚ uvedené na CZSO (2021/22, s. 4) v současné době počty mužů v MŠ lehce zvyšují.

H2: „Potřeby osobnosti a vzdělání pedagoga MŠ nejsou nijak ovlivněny vzděláním respondentů” byla předpokládána se zřetelem k údajům zjištěným v publikaci Walterové a kol. (2010) s názvem „Školství – věc (ne)veřejná“, kde se názory týkající se školství neliší se vzděláním respondentů. Tato hypotéza byla vyhodnocována pomocí několika otázek dotazníkové šetření. Odpovědí na tyto otázky byly přiřazeny číselné kódy, s pomocí kterých byla použita statistická metoda vyhodnocení – jednofaktorová ANOVA. S ohledem na jednotlivé výsledky, ve kterých nemohla být nulová hypotéza, že se potřeby osobnosti a vzdělání pedagoga MŠ s dosaženým vzděláním respondentů neliší, zamítnuta, byla tato hypotéza potvrzena.

Díky výsledkům výzkumu bakalářské práce Čermákové (2015) zabývající se tématem „Ideální učitelka MŠ z pohledu rodičů“, která se zabývá mimo jiné také rolí pedagoga MŠ, v níž převažoval názor, že učitelka má především vzdělávat, byla stanovena **H3: „Rodiče z většího města zastávají názor, že pedagog MŠ má děti všeobecně vzdělávat a rozvíjet, nikoliv nahrazovat roli matky”** a **H4: „Rodiče z menšího města zastávají názor, že pedagog MŠ má děti všeobecně vzdělávat a rozvíjet, nikoliv nahrazovat roli matky”**. Jelikož se našel opravdu nízký počet rodičů, kteří si myslí, že má pedagog MŠ nahrazovat roli matky, byly obě tyto hypotézy potvrzeny. Jak je již zmíněno v první kapitole, na mylné představy těchto rodičů poukazuje ve své publikaci Syslová (2013, s. 18), která si je vysvětluje vysokým zastoupením ženského pohlaví v této profesi. Jak je uvedeno v první kapitole, Soutnerová (2006 in Kollerová 2019, s. 20) vidí jako jednu z rolí předškolního pedagoga i roli „náhradní maminky“, nikoliv však jako hlavní. Pedagog MŠ zastupuje dle mého názoru několik rolí dohromady, ale souhlasím s rodiči, že má zastávat především vzdělávací funkci.

5.1. Limity výzkumu

Před zahájením tohoto výzkumného šetření byly stanoveny jeho možné limity. V průběhu jsem se setkala s několika z nich. Na první problém jsem narazila ihned při zahajování spolupráce s mateřskými školami, kdy byla odřeknuta původně plánovaná spolupráce s MŠ v Nýrsku a musela být nahrazena MŠ v Kralovicích. Dalším limitem, ke kterému došlo, bylo problematické zpracovávání dotazníků v papírové podobě, které bylo zdlouhavé, a některé ručně psané odpovědi šly špatně přečíst. Také byla zvolena hypotéza, k jejímuž vyhodnocení bylo zapotřebí použití jedné ze statistických metod, což se ukázalo jako poměrně obtížné a taktéž to zabralo spoustu času.

Limity, které byly shledány za možné, ale k mému štěstí k nim v průběhu výzkumu nedošlo, jsou pouze částečné vyplnění dotazníků a nedostatek respondentů. Také mohlo dojít k nepravdivému a nezodpovědnému vyplňování, což však bohužel nemohu vyhodnotit a doufám, že v tomto případě k těmto limitům nedošlo.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo zjistit, jaký je ideální pedagog MŠ očima rodičů žijících ve větším a menším městě Plzeňského kraje a porovnat, zda se tyto ideály s místem bydliště liší, případně objasnit v čem. Na pedagoga MŠ jsou kladené určité požadavky a za velmi důležité považují, jaké požadavky mají právě rodiče dětí předškolního věku.

V prvních kapitolách je popsán současný stav poznání tohoto tématu vycházející z odborných publikací mnoha autorů a výsledků již realizovaných výzkumných šetření. Tyto kapitoly se zabývají kvalifikací pedagogů, jejich kompetencemi, rolemi, charakteristikou osobnosti pedagoga, jeho vlastností a velmi důležitou spoluprací s rodiči. Další kapitoly obsahují popis výzkumného šetření, které bylo realizováno formou dotazníků pro rodiče v papírové podobě, a probíhalo ve vybraných mateřských školách. Výzkumný soubor tvořilo 51 rodičů dětí docházejících do 17. a 90. MŠ ve větším městě Plzni a 50 rodičů dětí z MŠ v menších městech Železná Rudě a Kralovicích.

Díky výsledkům dotazníkového šetření bylo odpovězeno na 2 výzkumné otázky, které byly před jeho zahájením položeny: „Jak si rodiče z většího města představují ideálního pedagoga mateřské školy?“ a „Jak si rodiče z menšího města představují ideálního pedagoga mateřské školy?“. Odpovědi na tyto otázky byly následně porovnány. Dále došlo k vyhodnocení 4 hypotéz, jejichž vytyčení bylo uskutečněno se zřetelem na výsledky již realizovaných výzkumů. U všech 4 došlo k jejich potvrzení. Všechny výsledky jsou na konci práce shrnuty a diskutovány. Vzhledem ke zdařilému zodpovězení výzkumných otázek a vyhodnocení hypotéz lze považovat výzkum za úspěšný.

Tato práce přináší, s porovnáním již zpracovaných výzkumů na podobná témata, nové informace o tom, jak se liší požadavky rodičů na pedagoga MŠ s místem bydliště. To může někomu pomoci s rozhodováním mezi prací ve větším či menším městě. Práce také poskytuje údaje o požadavcích rodičů Plzeňského kraje na předškolní pedagogy, díky čemuž mohou pedagogové předvídat, jaké jsou na ně kladené nároky. Nutno však podotknout, že pedagog je jen člověk a nemůže splňovat očekávání všech rodičů. Zároveň tedy může tato práce přinést rodičům vhled do složitosti této profese, která není jednoduchá, a vyžaduje od pedagogů velkou zodpovědnost, které se ve většině případů snaží čelit, jak nejlépe umí. Věřím totiž, že práci předškolního pedagoga si vybírají osoby s kladným vztahem k dětem a velkou dávkou empatie, které vykonávají svou práci s láskou.

Vzhledem k tomu, že s pedagogem v MŠ tráví čas hlavně děti, bylo by přínosné navázat na tuto práci výzkumem zaměřeným právě na názor předškolních dětí. Vhodné by tak bylo využít formu rozhovoru, který by probíhal s každým dítětem zvlášť, aby se navzájem neovlivňovaly. S mírnými úpravami by bylo možné použít některé otázky z mého dotazníku. V závěru by se daly názory rodičů a dětí porovnat. Jsem přesvědčena o tom, že výsledky by byly velmi zajímavé.

Zdroje

Publikace

- BLATNÝ, Marek. *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Praha: Grada, 2010. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-3434-7.
- ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-273-7.
- HOLEČEK, Václav. *Psychologie v učitelské praxi*. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3704-1.
- HORKÁ, Hana a Zora SYSLOVÁ. *Studie k předškolní pedagogice*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5467-7.
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.
- KOTOVÁ, Marcela. *Knížka pro začínající učitelky mateřských škol*. Praha: Portál, 2021. ISBN 978-80-262-1721-3.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: bílá kniha*. [Praha]: Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8.
- NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. Praha: Stanislav Juhaňák - Triton, 2021. ISBN 978-80-7553-886-4.
- OPRAVILOVÁ, Eva. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5107-8.
- PRŮCHA, Jan a Soňa KOŤÁTKOVÁ. *Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0495-4.
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. vyd. [i.e. Vyd. 5.]. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-416-8.
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.
- ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. 6., rev. a dopl. vyd., V Grada Publishing 2. Praha: Grada, 2010. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-3133-9.
- SVOBODA, Jan. *Vybrané kapitoly z pedagogické psychologie*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2018. ISBN 978-80-7599-080-8.
- SVOBODOVÁ, Eva a Miluše VÍTEČKOVÁ. *Osobnost předškolního pedagoga: sebereflexe, sociální kompetence a jejich rozvíjení*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1243-0.

- SVOBODOVÁ, Eva. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-774-9.
- SYSLOVÁ, Zora a Lucie ŠKARKOVÁ. *Rámec profesních kvalit učitele mateřské školy*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-7882-6.
- SYSLOVÁ, Zora. *Profesní kompetence učitele mateřské školy*. Praha: Grada, 2013. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4309-7.
- SYSLOVÁ, Zora, Radmila BURKOVIČOVÁ, Jana KROPÁČKOVÁ, Kateřina ŠILHÁNOVÁ a Lucie ŠTĚPÁNKOVÁ. *Didaktika mateřské školy*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Řízení školy (Wolters Kluwer). ISBN 978-80-7598-276-6.
- WALKER, Robert J. *12 Characteristic of an Effective Teacher*. 3rd Edition. Morrisville, New York City: Lulu Publishing, 2020. ISBN 978-1-79485-205-1.
- WALTEROVÁ, Eliška. *Školství - věc (ne)veřejná: názory veřejnosti na školu a vzdělávání*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-802-4618-821.

Internetové zdroje

- *College Values Online: Top 12 Characteristics of a Great Early Childhood Education Teacher* [online]. 2022 [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.collegevaluesonline.com/great-early-childhood-education-teacher-characteristics/#formal-ece-training>
- *Czso: Školy a školská zařízení - školní rok 2021/2022* [online]. ČSÚ, 2022 [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/analyticka-cast-230042-22>
- ČERMÁKOVÁ, Kateřina. *Ideální učitelka mateřské školy z pohledu rodičů* [online]. České Budějovice, 2015 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/95r3wn/?isslret=Ide%C3%A1ln%C3%AD%3Bu%C4%8Ditelka%3Bmate%C5%99sk%C3%A9%3B;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3DIde%C3%A1ln%C3%AD%20u%C4%8Ditelka%20mate%C5%99sk%C3%A9%20%20C5%A1koly%20z%20pohledu%20rodi%C4%8D%C5%AF%26start%3D1>. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
- ČERNÁ, Kateřina. *Ideál učitelky mateřské školy očima rodičů* [online]. Plzeň, 2020 [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://portal.zcu.cz/portal/studium/prohlizeni.html>. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni.
- FILOVÁ, Petra. *Kapitoly z pedagogické psychologie* [online]. Brno, 2015 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/68556512-Kapitoly-z-pedagogicke-psychologie.html>
- HOLUBÁŘOVÁ, Eva. *Preprimární vzdělávání a učitelka mateřské školy z pohledu rodiče a učitelek MŠ* [online]. Hradec Králové, 2014 [cit. 2023-02-06].

Dostupné z: <http://evskp.uhk.cz/ThesisDetail.aspx>. Diplomová práce. Univerzita Hradec Králové.

- HONZÁK, Radkin. *Psychologie* [online]. 2015 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://psychologie.cz/jste-osobnost-ale-jaka/>
- KOLLEROVÁ, Lenka. *Ideální učitel/ka mateřské školy očima dětí předškolního věku a rodičů* [online]. Hradec Králové, 2019 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/66a3va/>. Diplomová práce. Univerzita Hradec Králové.
- KOUTNÁ, Kamila. *Očekávání rodičů předškoláků od role učitelky v mateřské škole* [online]. Hradec Králové, 2011 [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <http://evskp.uhk.cz/ThesisDetail.aspx>. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové.
- KOVAŘÍKOVÁ, Nikola. *Ideální pedagog mateřské školy očima rodičů* [online]. České Budějovice, 2018 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/uy2lrf/>. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
- NEŠPOR, Zdeněk, ed. *Sociologická encyklopedie* [online]. 2018 [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: [https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Osobnost_\(MSgS\)](https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Osobnost_(MSgS))
- NICKERSON, Charlotte. *Simplypsychology* [online]. London: Simply Scholar, 2023 [cit. 2023-05-14]. Dostupné z: <https://www.simplypsychology.org/ambivert.html>
- NSP [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2017 [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://www.nsp.cz/jednotka-prace/ucitel-materske-skoly>
- PALEČKOVÁ, Jana. *Vlastnosti úspěšného učitele* [online]. Plzeň, 2013 [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/7052/1/DP%20-%20Jana%20Paleckova.pdf>. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni.
- SOUKUP, Petr a Ilona KOČVAROVÁ. *Velikost a reprezentativita výběrového souboru v kvantitativně orientovaném pedagogickém výzkumu*. Pedagogická orientace [online]. 2016, 26(3), 512-536 [cit. 2023-03-24]. ISSN 1805-9511. Dostupné z: doi:10.5817/PedOr2016-3-512
- ŠMELOVÁ, Eva. *Předškolní vzdělávání očima rodičovské veřejnosti*. Pedagogická orientace [online]. 2005, s. 52-57 [cit. 2023-02-06]. ISSN 1211-4669. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/1391>
- *Zakonyprolidi* [online]. [cit. 2023-01-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>

Seznam obrázků, grafů a příloh

Seznam obrázků:

Obrázek 1 – Eysenckova typologie	21

Seznam grafů:

Graf č. 1 – Pohlaví respondentů.....	32
Graf č. 2 – Věk respondentů	33
Graf č. 3 – Počet dětí respondentů	34
Graf č. 4 – Vzdělání respondentů	34
Graf č. 5 – Fyzické vlastnosti pedagoga MŠ dle respondentů z většího města	36
Graf č. 6 – Vlastnosti pedagoga MŠ dle rodičů z většího města	37
Graf č. 7- Vlastnosti/ chování, které by rodiče z většího města netolerovali	38
Graf č. 8 – Fyzické vlastnosti pedagoga dle rodičů z menšího města	40
Graf č. 9 – Vlastnosti pedagoga MŠ dle rodičů z menšího města	41
Graf č. 10- Vlastnosti/ chování, které by rodiče z menšího města netolerovali	42
Graf č. 11 – Pohlaví pedagoga MŠ dle respondentů různého vzdělání	44
Graf č. 12 – Věk pedagoga MŠ dle respondentů různého vzdělání.....	45
Graf č. 13 – Vzdělání pedagoga MŠ dle respondentů různého vzdělání.....	46
Graf č. 14 – Důležitost fyzického vzhledu pedagoga MŠ dle respondentů různého vzdělání.....	47
Graf č. 15 – Tolerance piercingu, tetování a dredů u pedagoga MŠ rodiči různého vzdělání.....	47

Seznam příloh:

- A. Dotazník – předvýzkum
- B. Dotazník - výzkum

Přílohy

A. Dotazník – předvýzkum

Dotazník pro rodiče – pedagog mateřské školy očima rodičů

Dobrý den,

jmenuji se Barbora Fürstová a jsem studentkou magisterského oboru pedagogiky předškolního věku. Ráda bych Vás touto cestou požádala o vyplnění anonymního dotazníku, který bude sloužit pouze pro účely mé diplomové práce, která je zaměřená na téma „Pedagog mateřské školy očima rodičů žijících ve větším a menším městě Plzeňského kraje“.

Budu moc ráda, když dotazník vyplní oba rodiče, každý svůj.

Předem mnohokrát děkuji za Vaši ochotu a čas věnovaný tomuto dotazníku.

Nyní prosím o vyplnění 17 otázek týkajících se profese pedagoga mateřské školy (dále jen MŠ). Prosím, odpověďte podle toho, jaký pedagog MŠ by byl Vašima očima ideální.

1. Jakého pohlaví by měl být pedagog MŠ?

- Ženského
- Mužského
- Je to jedno

Odůvodněte prosím vybranou odpověď:

.....
.....
.....

2. Jaký je ideální věk pro roli pedagoga MŠ?

- 18 – 24 let
- 25 – 45 let
- 46 – 60 let
- 60 let a více
- Je to jedno

3. Jaké minimální vzdělání by podle Vás měl mít pedagog MŠ?

- Středoškolské
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské – bakalářské
- Vysokoškolské – magisterské

4. Myslíte si, že dosažené vzdělání pedagoga MŠ má vliv na kvalitu práce s dětmi?

- Ano
- Ne

Odůvodněte prosím vybranou odpověď:

.....

.....

.....

5. Měl by být pedagogem MŠ někdo, kdo je již rodičem?

- Ano
- Ne
- Je to jedno

6. Záleží na fyzickém vzhledu pedagoga MŠ?

- Ano
- Ne

6a. Pokud ano, napište prosím, jak by měl pedagog MŠ vypadat.

.....

.....

.....

7. Vadilo by Vám, pokud by měl pedagog MŠ piercing, tetování nebo dready?

- Ano
- Ne

8. Jaké vlastnosti by měl pedagog MŠ mít a co by měl umět?

.....

.....

.....

.....

9. Co byste u pedagoga MŠ netolerovali?

.....
.....
.....

10. Je pro Vás důležité, jaký vede pedagog MŠ život mimo práci?

- Ano
- Ne

11. Jaká je podle Vás hlavní role pedagoga MŠ při působení na děti?

- Náhradní maminka
- Pedagog (vzdělávací funkce)
- Hlídaní dětí
- Jiná:.....

12. Měl by Vás pedagog MŠ pravidelně informovat o Vašem dítěti?

- Ano
- Ne, stačí na požádání

13. Jste spokojen/a s komunikací mezi Vámi a pedagogy MŠ?

- Ano
- Ne

13a. Jak tato komunikace probíhá?

.....
.....
.....

14. Máte zájem o mimoškolní aktivity pro děti a rodiče, v rámci kterých lze prohlubovat vztahy s pedagogy MŠ?

- Ano
- Ne

15. Raději byste si s pedagogem:

- Tykal/a
- Vykal/a

16. Je něco, co ze strany pedagoga MŠ postrádáte?

- Ano

Uved'te prosím, co:

.....

.....

.....

- Ne

17. Z jakého důvodu navštěvuje Vaše dítě mateřskou školu?

.....

.....

.....

Nyní prosím pár informací o Vás:

Pohlaví:

- Žena
- Muž

Věk:

Počet dětí:

Nejvyšší dosažené vzdělání:

- Základní
- Střední bez maturity
- Střední s maturitou
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

Co mi chcete vzkázat v souvislosti s dotazníkem?

.....

.....

.....

Mockrát Vám děkuji za vyplnění dotazníku. Po jeho zpracování budou zjištěné výsledky k dispozici ve Vaší MŠ. ☺

S přáním krásného dne

Barbora Fürstová (barbora.furstova@email.cz)

B. Dotazník – výzkum

Dotazník pro rodiče – pedagog mateřské školy očima rodičů

Dobrý den,

jmenuji se Barbora Fürstová a jsem studentkou magisterského oboru pedagogiky předškolního věku. Ráda bych Vás touto cestou požádala o vyplnění anonymního dotazníku, který bude sloužit pouze pro účely mé diplomové práce, která je zaměřená na téma „Pedagog mateřské školy očima rodičů žijících ve větším a menším městě Plzeňského kraje“.

Budu moc ráda, když dotazník vyplní oba rodiče, každý svůj.

Předem mnohokrát děkuji za Vaši ochotu a čas věnovaný tomuto dotazníku.

Nyní prosím o vyplnění 17 otázek týkajících se profese pedagoga mateřské školy (dále jen MŠ). Prosím, odpovídejte podle toho, jaký pedagog MŠ by byl Vašima očima ideální.

1. Jakého pohlaví by měl být pedagog MŠ?

- Ženského
- Mužského
- Je to jedno

Odůvodněte prosím vybranou odpověď:

.....
.....
.....

2. Jaký je ideální věk pro roli pedagoga MŠ?

- 18 – 24 let
- 25 – 45 let
- 46 – 60 let
- 60 let a více
- Je to jedno

3. Jaké minimální vzdělání by podle Vás měl mít pedagog MŠ?

- Středoškolské
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské – bakalářské
- Vysokoškolské – magisterské

4. Myslíte si, že dosažené vzdělání pedagoga MŠ má vliv na kvalitu práce s dětmi?

- Ano
- Ne

Odůvodněte prosím vybranou odpověď:

.....

.....

.....

5. Měl by být pedagogem MŠ někdo, kdo je již rodičem?

- Ano
- Ne
- Je to jedno

6. Záleží na fyzickém vzhledu pedagoga MŠ?

- Ano
- Ne

6a. Pokud ano, napište prosím, jak by měl pedagog MŠ vypadat.

.....

.....

.....

7. Co z uvedených možností by Vám u pedagoga MŠ vadilo?

- Piercing
- Tetování
- Dredy
- Nevadilo by mi nic z uvedených možností.

8. Jaké vlastnosti by měl pedagog MŠ mít a co by měl umět?

.....

.....

.....

.....

.....

9. Co byste u pedagoga MŠ netolerovali?

.....
.....
.....

10. Je pro Vás důležité, jaký vede pedagog MŠ život mimo práci?

- Ano
- Ne

11. Jaká je podle Vás hlavní role pedagoga MŠ při působení na děti?

- Náhradní maminka
- Pedagog (vzdělávací funkce)
- Hlídaní dětí
- Jiná:.....

12. Měl by Vás pedagog MŠ pravidelně informovat o Vašem dítěti?

- Ano
- Ne, stačí na požádání

13. Jste spokojen/a s komunikací mezi Vámi a pedagogy MŠ?

- Ano
- Ne

Pokud ne, odůvodněte, proč, prosím:

.....
.....
.....

13.a. Která z uvedených možností předávání informací Vám nejvíce vyhovuje? (Vyberte maximálně 3 možnosti.)

- Při předávání dítěte
- Na třídních schůzkách
- Kdykoliv na požádání
- Informace na nástěnce
- Web či sociální síť

14. Máte zájem o mimoškolní aktivity pro děti a rodiče, v rámci kterých lze prohlubovat vztahy s pedagogy MŠ?

- Ano
- Ne

15. Raději byste si s pedagogem:

- Tykal/a
- Vykal/a

16. Je něco, co ze strany pedagoga MŠ postrádáte?

- Ano

Uved'te prosím, co:

.....
.....

- Ne

17. Vyberte 1 hlavní důvod, proč Vaše dítě navštěvuje MŠ, prosím.

- Socializace dítěte
- Příprava dítěte na ZŠ
- Rozvíjení dítěte zábavnou formou
- Osamostatnění dítěte
- Abychom mohli chodit do práce

Nyní prosím pár informací o Vás:

1. Pohlaví:

- Žena
- Muž

2. Věk:

3. Počet dětí:

4. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- Základní
- Střední bez maturity
- Střední s maturitou
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

Mockrát Vám děkuji za vyplnění dotazníku. Po jeho zpracování budou zjištěné výsledky k dispozici ve Vaší MŠ. ☺

S přáním krásného dne

Barbora Fürstová (barbora.furstova@email.cz)